

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Mieczysław Łuczak

KNO.410.005.02.2015
P/15/028

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst ujednolicony
zgodnie z uchwałą Nr 3/2016 Kolegium Najwyższej Izbie Kontroli
z dnia 20 stycznia 2016 r.

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/028 – Rozwój czytelnictwa w Polsce
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontroler	Tomasz Tokajuk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92542 z dnia 20 lipca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa, dalej MKiDN lub Ministerstwo
Kierownik jednostki kontrolowanej	prof. Małgorzata Omilanowska, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, dalej Minister (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W latach 2012-2015 Ministerstwo – wraz z nadzorowanymi przez Ministra państwowymi instytucjami kultury: Biblioteką Narodową, Instytutem Książki, Narodowym Centrum Kultury – prowadziło działania mające na celu rozwój czytelnictwa. NIK pozytywnie ocenia wprowadzenie przez Ministerstwo w październiku 2013 r. *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa*² na lata 2014-2020. W ramach tego programu w 2014 r. realizowano 15 priorytetów programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa*, programów własnych oraz działań proczytelniczych instytucji zarządzających³, a na 2015 r. zaplanowano realizację 20. NPRCz obejmuje najważniejsze obszary związane z rozwojem czytelnictwa: promocję i upowszechnianie czytelnictwa oraz książki wśród nieczytających, wspieranie wydawania wartościowej literatury i czasopism kulturalnych, działania zmieniające i wzmacniające rolę bibliotek publicznych oraz szkolenia bibliotekarzy i księgarzy. W latach 2012-2015 dofinansowaniem objęto działania, zapewniające promocję czytelnictwa wśród osób czytających i nieczytających, w tym wśród dzieci i młodzieży. W ocenie NIK wydanie i dystrybucja książki pt. „Pierwsza książka mojego dziecka” stanowiły właściwy kierunek promowania czytelnictwa (w formie tzw. *Bookstart*) inicjujący zainteresowanie książką u dzieci i ich rodzin.

Ogółem w latach 2012-2015 (I połowa) na rozwój czytelnictwa poniesiono wydatki z budżetu państwa i Funduszu Promocji Kultury⁴ w wysokości 267.691 tys. zł. W 2012 r. poniesiono wydatki w kwocie 54.577 tys. zł, a w 2013 r. 71.899 tys. zł. W ramach NPRCz w 2014 r. wydatkowano 114.391 tys. zł, a w I półroczu 2015 r. – 26.824 tys. zł. Wykorzystanie środków publicznych na czytelnictwo w ramach NPRCz w 2014 r. było wyższe o 109,6% niż w 2012 r. i o 59,1% niż w 2013 r.

Założone cele priorytetów programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa*, programów własnych i działań instytucji zarządzających, a także przyjęty podział środków z budżetu państwa i FPK stwarzały warunki do wzrostu poziomu czytelnictwa w Polsce.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje trzystopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości i negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

² Dalej: NPRCz.

³ W latach 2012-2014: Biblioteka Narodowa (dalej: BN), Instytut Książki (dalej: IK), Narodowe Centrum Kultury (dalej: NCK), Departament Mecenatu Państwa MKiDN (dalej: DMP MKiDN). W 2015 r.: BN, IK, DMP MKiDN.

⁴ Państwowy fundusz celowy utworzony na podstawie art. 86 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 612 ze zm.), którego dysponentem jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego; dalej zwany „FPK”.

NIK pozytywnie ocenia działania Ministerstwa, BN, IK, NCK oraz przeznaczanie w latach 2012-2014 coraz wyższych nakładów na promocję i upowszechnianie czytelnictwa, które stworzyły warunki do jego rozwoju oraz przyczyniły się do wzrostu poziomu czytelnictwa w 2014 r., tj. spadku o 3% liczby osób nieczytających (z 61% do 58%) oraz wzrostu o 3% liczby osób, które przeczytały co najmniej jedną książkę (z 39% do 42%)⁵.

NIK stwierdziła, że powołany przez Ministra Zespół do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa podjął współpracę z przedstawicielami Ministerstwa Edukacji Narodowej dopiero po ogłoszeniu NPRCz na lata 2014-2020. Ponadto w działalności Zespołu stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na zaniechaniu składania Ministrowi przez Przewodniczącą Zespołu pisemnych kwartalnych sprawozdań z wyników prac Zespołu za 2013 i 2014 r.

Przygotowywane w Ministerstwie od 2010 r., tj. przez prawie pięć lat, projekty programów wieloletnich, dotyczące rozwoju czytelnictwa, nie uzyskały akceptacji Rady Ministrów. Świadczy to o niskiej skuteczności działań Ministerstwa w tym okresie. Minister w dniu 22 stycznia 2015 r. podpisał z Ministrem Edukacji Narodowej porozumienie o współpracy w zakresie promowania czytelnictwa i wspierania bibliotek. W wyniku tej współpracy zgłoszono wspólny projekt uchwały Rady Ministrów, ustanawiającej Program Wieloletni pn. *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2016-2020*, obejmujący wsparcie bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych, który w dniu 6 października 2015 r. został przyjęty przez Radę Ministrów.

Ministerstwo niewłaściwie zaplanowało w NPRCz na 2014 i 2015 r. wskaźniki mierzące efekty realizowanych zadań. Na 2014 r. w priorytetach programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa: Czasopisma, Literatura, Promocja czytelnictwa* przyjęło wskaźniki, które nie mierzyły efektów realizowanych priorytetów lub programów (np. liczbę dofinansowanych projektów). NIK stwierdza, że osiągnięcie tych wskaźników było niezależne od efektów działań beneficjentów, np. realizacji wydarzeń, liczby odbiorców wydarzeń. Ponadto nie określiło wartości planowanych wskaźników dla ośmiu priorytetów, programów i działań na 2014 r. i sześciu na 2015 r. W latach 2012-2014 Ministerstwo w niewystarczającym stopniu monitorowało osiąganie efektów priorytetu *Czasopisma*. Odbывало się to za pomocą wskaźników projektów określonych przez beneficjentów, co – zdaniem NIK – nie stanowiło oceny efektów rzeczowych priorytetu. Ponadto w „Planie badań i ewaluacji rozwoju czytelnictwa na lata 2014-2020” zaniechano wprowadzenia badania realizacji celów oraz wskaźników mierzących efekty priorytetów programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa*, programów własnych i działań NPRCz. W ocenie NIK wynikało to z niezapewnienia przez Ministra właściwego nadzoru nad ewaluacją NPRCz.

MKiDN prawidłowo rozliczyło dotacje celowe udzielone przez Ministra BN, IK, NCK na realizację zadań związanych z rozwojem czytelnictwa. Instytucje te osiągnęły efekty rzeczowe (mierniki) zaplanowane w umowach o udzielenie dotacji. Nieosiągnięcie wartości niektórych wskaźników (dwóch z czterech w programie szkoleń bibliotekarzy) nie wpłynęło na realizację celów zadania i NPRCz w 2014 r. Także nieosiągnięcie przez niektórych beneficjentów wskaźników w prioryecie *Czasopisma* w 2012 i 2013 r. nie wpłynęło na realizację celu i zakresu merytorycznego priorytetu.

W Ministerstwie prawidłowo dokonywano oceny wniosków i wyboru beneficjentów oraz terminowo i prawidłowo rozliczano dofinansowania udzielone w ramach priorytetu *Czasopisma*. Stwierdzona nieprawidłowość polegała na zaniechaniu sporządzenia przez Dyrektora Departamentu Mecenatu Państwa MKiDN kart oceny instytucji zarządzającej, zawierających ocenę strategiczną i organizacyjną wniosków o dofinansowanie w 2013, 2014 i 2015 r.

Ponadto NIK skierowała do Ministerstwa uwagi, dotyczące m.in.: niedokonania oceny i weryfikacji programów, priorytetów oraz działań w zakresie czytelnictwa, realizowanych przed wprowadzeniem NPRCz na lata 2014-2020; niskiej liczby dofinansowanych e-booków i audiobooków oraz braku w NPRCz działań, skierowanych bezpośrednio do wydawców

⁵ Badania przeprowadzone przez Pracownię Badań Czytelnictwa Biblioteki Narodowej we współpracy z TNS Polska S.A. w 2012 r. (Społeczny zasięg książki w Polsce w 2012 r.) i 2014 r. (Stan czytelnictwa w Polsce w 2014 roku). W 2014 r. badania zostały sfinansowane w ramach NPRCz.

książek w formie elektronicznej; nieokreślenia przez Ministra zadań, obowiązków i uprawnień koordynatora NPRCz – Dyrektora Instytutu Książki na lata 2015-2020.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość przygotowania założeń programów Ministra i NPRCz dotyczących czytelnictwa

1.1. Przygotowanie założeń programów Ministra oraz założeń NPRCz

Opis stanu
faktycznego

W latach 2012-2015 (I połowa) Minister realizował zadania związane z upowszechnianiem i promocją czytelnictwa. Zadania te były realizowane w ramach programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa*⁶, priorytetów: *Promocja czytelnictwa*, *Literatura*, *Czasopisma*, *Partnerstwo publiczno-społeczne* (od 2014 r.), programów własnych i działań instytucji zarządzających. Zadania finansowano z budżetu państwa (część 24 – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego) oraz FPK. Finansowanie zadań odbywało się na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 1 września 2005 r. w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa, szczegółowego trybu składania wniosków o udzielenie dotacji oraz trybu przekazywania i rozliczania udzielonych dotacji⁷ oraz rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań z zakresu kultury, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Promocji Kultury⁸. Instytucją zarządzającą realizacją priorytetu *Promocja czytelnictwa*, *Literatura* i *Partnerstwo publiczno-społeczne* był Instytut Książki, a priorytetu *Czasopisma* – Departament Mecenatu Państwa MKiDN.

(dowód: akta kontroli str. 157-161)

Minister w dniu 18 września 2013 r. powołał Zespół do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa⁹, który odbył pięć posiedzeń. Minister rozwiązał ww. Zespół w dniu 26 maja 2015 r.¹⁰, tj. pięć miesięcy po powierzeniu koordynacji działań realizowanych przez BN i IK w ramach NPRCz Dyrektorowi IK. W okresie działalności Zespół podjął jedną uchwałę w sprawie propozycji kształtu finansowego programów czytelniczych na lata 2014-2020 (program NPRCz na lata 2014-2020).

Zespół, poprzez DMP MKiDN, wskazał rekomendacje dla Ministra w zakresie realizowanych programów, priorytetów oraz działań dotyczących czytelnictwa. Ponadto rekomendował zmiany w NPRCz na 2014 r. mające na celu zwiększenie efektów działań na rzecz rozwoju czytelnictwa oraz pozytywnie zaopiniował założenia rządowego Programu Wieloletniego pn. *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2016-2020*. Zespół nie podejmował współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, przedstawicielami bibliotek publicznych oraz szkół.

(dowód: akta kontroli str. 846-889)

W dniu 25 października 2013 r. Minister ogłosił *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014-2020*, którego celem było stwarzanie warunków do wzrostu czytelnictwa w Polsce. Realizacja NPRCz miała wzmocnić znaczenie czytelnictwa dla rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków, rozwijać zaangażowanie w rozwój czytelnictwa instytucji państwowych (BN, IK, NCK) i ich współodpowiedzialność za to zadanie. NPRCz składał się z 15 działań realizowanych przez cztery podmioty: DMP MKiDN, BN, IK,

⁶ Dalej także: program Ministra.

⁷ Dz. U. Nr 177, poz. 1474 ze zm., zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa”.

⁸ Dz. U. Nr 118, poz. 797, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie dofinansowania zadań z Funduszu Promocji Kultury”.

⁹ Zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 września 2013 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa (Dz. Urz. MKiDN z 2013 r., poz. 34), zwane dalej „zarządzeniem w sprawie powołania Zespołu do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa”.

¹⁰ Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie uchylecia niektórych aktów prawnych dotyczących powołania zespołów w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Dz. Urz. MKiDN z 2015 r., poz. 26).

NCK. W jego skład weszły: program Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa* (priorytety: *Promocja czytelnictwa, Literatura, Czasopisma, Partnerstwo publiczno-społeczne*), kontynuacja priorytetu *Biblioteka+*. *Infrastruktura Bibliotek Programu Wieloletniego Kultura+* (IK), programy własne instytucji zarządzających: *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek* (BN), *Ojczysty – dodaj do ulubionych* i *Program szkoleń dla księgarzy* (NCK), *Dyskusyjne Kluby Książki, Program szkoleń dla bibliotekarzy, MAK+* (IK). Ponadto w skład NPRCz weszły działania: *Badania czytelnictwa i ewaluacja programu* (BN), *Kampania promocyjna NPRCz* (NCK), *Korpus Publikacji Polskich* (BN), *Zakup praw do utworów literackich „Udostępnianie piśmiennictwa”* (IK).

Założenia NPRCz na lata 2014-2020 zostały przygotowane w DMP MKiDN przez Zespół do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa oraz zespoły dyrektorów BN, IK i NCK. Ministerstwo poniosło koszty w kwocie 19,8 tys. zł na wykonanie sześciu ekspertyz dotyczących czytelnictwa¹¹. W latach 2014-2015 kryteria planowania i podziału środków (z budżetu państwa i FPK) przygotowywał DMP MKiDN, BN, IK, NCK oraz Zespół do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 15-98, 150-151, 159-165, 635-764)

Kryteria doboru działań w NPRCz wynikały z wcześniejszych doświadczeń (program przewidywał realizację 14 działań realizowanych w latach 2010-2013 i wprowadzał dziewięć nowych działań) oraz z monitorowania badań dotyczących czytelnictwa¹². Były one oparte na: ocenie merytorycznej działających programów, priorytetów, działań proponowanych przez zespoły dyrektorów BN, IK, NCK dodatkowych działaniach dotyczących sytuacji na rynku książki oraz zapotrzebowaniu finansowym i liczbie wniosków w programach Ministra; programach własnych instytucji zarządzających.

Przed wprowadzeniem NPRCz zasięgano opinii środowisk bibliotekarskich, wydawniczych, księgarskich (m.in. stowarzyszeń ogólnopolskich). W 2014 r. NCK opracowało koncepcję szkoleń dla księgarzy i ankietę ich potrzeb szkoleniowych. Natomiast w 2015 r. w ramach programu *Księgarnie są bardzo ważne* zaplanowano badanie rynku księgarskiego, w tym: przygotowanie bazy księgarń, opracowanie metodologii badania rynku księgarskiego, utworzenie Polskiej Akademii Księgarstwa i realizację kampanii księgarskiej. W ramach NPRCz wydawcy mogą ubiegać się o dofinansowanie wydań pozycji literatury i czasopism w priorytetach *Literatura i Czasopisma*.

(dowód: akta kontroli str. 159-165, 328-361)

W latach 2012-2013 oraz – po wprowadzeniu NPRCz – w 2014-2015 realizowano działania dotyczące rozwoju czytelnictwa, skierowane do osób czytających i nieczytających, w tym dzieci i młodzieży. W latach 2012-2015 w ramach priorytetu *Czasopisma* dofinansowano czasopisma kulturalne skierowane do dzieci i młodzieży: w 2012 r. – 40, 2013 r. – 51, 2014 r. – 56, 2015 r. – 54. W ww. okresie IK prowadził 14 działań skierowanych do dzieci i młodzieży. Działania te były realizowane na festiwalach muzycznych i filmowych – z licznym udziałem młodzieży – od 2012 r. (biblioteki festiwalowe, spotkania z pisarzami). W ramach NPRCz od 2014 r. realizowano działania w mediach: wraz z Programem 2 Telewizji Polskiej S.A. cykl krótkich filmów „Książka na... (lato, zimą, święta)”, w których o swoich doświadczeniach czytelniczych opowiadali słynni muzycy, filmowcy, reżyserzy teatralni, aktorzy etc. (w 2014 i 2015 r. 75 odcinków cyklu w soboty); wraz z Programem 1 Polskiego Radia S.A. wyprodukowano trzy cykle audycji o książkach, w których znane osoby rekomendowały pozycje warte przeczytania. Ponadto współprodukowano emitowany w Telewizji Polsat S.A. „Spis treści” – pierwszy od lat cykliczny program poświęcony książkom na ogólnopolskiej antenie otwartej (30 odcinków). Pozyskiwaniu nowych czytelników służył program *Biblioteka+* i jego kontynuacje w ramach NPRCz. Były to

¹¹ W 2011 r. przygotowanie raportu *Książka i czytelnictwo dzieci i młodzieży wobec Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego* (12 tys. zł). W 2014 r.: 1) przygotowanie *Ekspertyzy na temat obszarów interwencji w zakresie rozwoju czytelnictwa w Polsce oraz wartościowych metod jego wspierania, które mogłyby zostać włączone do Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa* (1,5 tys. zł); 2) przygotowanie opracowania *Rozwój i promocja czytelnictwa przez literaturę i inne sztuki - tezy i argumenty* (1,5 tys. zł); 3) *Diagnoza stanu czytelnictwa Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014-2020* (1,6 tys. zł); 4) *Raport nt. światowych i europejskich programów na rzecz upowszechniania czytelnictwa na wybranych przykładach* (1,6 tys. zł); 5) *Raport nt. polskich działań na rzecz upowszechniania czytelnictwa* (1,6 tys. zł).

¹² M.in. *Biblioteki publiczne w liczbach*, publikacji Instytutu Książki i Czytelnictwa BN dotyczących stanu czytelnictwa.

długofalowe działania, służące tworzeniu mechanizmów docierania do nieczytających dorosłych i dzieci. Polegały one na tworzeniu (głównie na terenach wiejskich i w małych miastach) odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej kontakt z książką, podnoszeniu kompetencji bibliotekarzy (7.885 przeszkolonych osób), umożliwianiu bezpłatnego dostępu do komputerów i Internetu oraz budowaniu nowoczesnych budynków bibliotecznych w całej Polsce (245 nowych obiektów). NCK w latach 2012-2015 realizowało 18 działań promocyjnych skierowanych do osób nieczytających, w tym dzieci i młodzieży (m.in. wsparcie realizacji akcji Narodowego Czytania „Pana Tadeusza”, Narodowego Czytania Fredry oraz Sienkiewicza, wydanie i dystrybucję książki pt. „Pierwsza książka mojego dziecka”, teledysku „Alfabet” (2013 r.), akcji *Czytanie uczyłowiec*, *Sztuka audiobooka* – warsztaty dla dzieci (2014 r.). BN w latach 2012-2015 zrealizowała 15 działań skierowanych do dzieci i młodzieży (m.in. *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek*, w ramach którego 1/3 dotacji przeznaczana była przez biblioteki publiczne na zakup literatury dla dzieci i młodzieży, *Imieniny Jana Kochanowskiego*, *Noc Bibliotek*).

W 2015 r. decyzją Minister, na wniosek Dyrektora Biblioteki Narodowej, w ramach programu własnego BN *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek*, wprowadzono dofinansowanie zakupu drukowanych czasopism kulturalnych i społeczno-kulturalnych¹³.

(dowód: akta kontroli str. 190-207, 211-229, 328-361)

W latach 2012-2015 MKiDN podejmowało działania w celu zapewnienia większej dostępności książek dla niewidomych i słabowidzących, wprowadzając stosowne zapisy w regulaminach wybranych programów Ministra. W programie Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa*, priorytet *Literatura* przewidziano możliwość dofinansowania zadań dotyczących publikacji niedostępnych na rynku księgarskim utworów w formach takich, jak książka dla niewidomych i słabowidzących. Ponadto 13 grudnia 2012 r. powołany został przy Ministrze Zespół do spraw ustalenia zasad udostępniania materiałów drukowanych osobom niewidomym i niedowidzącym. W wyniku prac tego Zespołu, w II połowie 2015 r. wdrażane ma być przygotowanie platformy udostępniającej materiały w formach dostosowanych do potrzeb ww. osób.

(dowód: akta kontroli str. 1104-1107, 1114)

NPRCz nie obejmował działań skierowanych do bibliotek szkolnych, dzieci i młodzieży szkolnej. Minister nie wskazała przyczyn nieuczestniczenia MEN w NPRCz. Wyjaśniła, że zamiarem MKiDN było włączenie MEN do programu, ponieważ w gestii MKiDN pozostaje ponad 8 tys. bibliotek publicznych, a w MEN – blisko 20 tys. bibliotek szkolnych i pedagogicznych, co wynikało ze *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 288-293, 314, 1460-1464)

1.2. Realizacja zadań w zakresie czytelnictwa w latach 2012-2013 i NPRCz w latach 2014-2015

W latach 2012-2014 programy, priorytety i działania związane z upowszechnianiem i promocją czytelnictwa realizowały cztery instytucje zarządzające: DMP MKiDN, BN, IK i NCK. W połowie 2014 r., po konsultacji z dyrektorami jednostek podległych, NCK decyzją Ministra zostało wyłączone z realizacji zadań NPRCz. W 2015 r. zadania NPRCz realizowały: DMP MKiDN, BN i IK.

W latach 2012-2015 w ramach programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa* dofinansowano ogółem 1.697 projektów, na które poniesiono wydatki w łącznej kwocie 54.611 tys. zł. W 2012 r. dofinansowano 336 projektów w kwocie 11.937 tys. zł (*Promocja czytelnictwa* – 62 projekty, *Literatura* – 193, *Czasopisma* – 81). W 2013 r. dofinansowano 380 projektów w kwocie 16.311 tys. zł (*Promocja czytelnictwa* – 118, *Literatura* – 184, *Czasopisma* – 88). W 2014 r. dofinansowano 493 projekty w kwocie 15.693 tys. zł (*Promocja czytelnictwa* – 80, *Literatura* – 311, *Czasopisma* – 76, *Partnerstwo publiczno-*

¹³ M.in. literackich, teatralnych, muzycznych o charakterze ogólnopolskim z nominalną datą wydania 2015 r., o częstotliwości ukazywania się od miesięcznika do rocznika.

¹⁴ Wprowadzonej uchwałą nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020” (M. P. z 2013 r., poz. 378).

społeczne – 26). W I półroczu 2015 r. dofinansowano 478 projektów w kwocie 10.670 tys. zł (*Promocja czytelnictwa* – 64, *Literatura* – 350, *Czasopisma* – 39, *Partnerstwo publiczno-społeczne* – 25).

W latach 2012-2015 zadania upowszechniania i promocji czytelnictwa były finansowane ze środków dotacji celowych udzielonych przez Ministra. W 2012 r. Minister udzielił 15 dotacji na realizację zadań w łącznej kwocie 42.640 tys. zł, w tym NCK – 1.362 tys. zł, BN – 20.962 tys. zł, IK – 20.316 tys. zł. W 2013 r. Minister udzielił 15 dotacji na realizację zadań w łącznej wysokości 55.588 tys. zł, w tym NCK – 2.966 tys. zł, BN – 19.958 tys. zł, IK – 32.664 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 387-388, 1569-1573)

W 2014 r. w ramach NPRCz na realizację 15 programów, priorytetów i działań zaplanowano (po zmianach) wydatki w kwocie 120.721 tys. zł oraz poniesiono wydatki ogółem w wysokości 114.391 tys. zł. W 2015 r. w ramach NPRCz na realizację 20 programów, priorytetów i działań zaplanowano (po zmianach) wydatki w kwocie 82.563 tys. zł. W I półroczu 2015 r. poniesiono wydatki w wysokości 26.824 tys. zł.

W ramach NPRCz w 2014 r. Minister udzielił 19 dotacji celowych na realizację zadań w łącznej wysokości 97.431 tys. zł, w tym NCK w kwocie 2.187 tys. zł, BN w kwocie 24.695 tys. zł, IK w kwocie 70.549 tys. zł. W I połowie 2015 r. Minister udzielił 20 dotacji celowych w łącznej wysokości 67.151 tys. zł, z których w ramach NPRCz wykorzystano kwotę 14.372 tys. zł, w tym BN – 845 tys. zł, IK – 13.527 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1407-1411, 1421-1426, 1427)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Przewodnicząca Zespołu do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa – Zastępca Dyrektora DMP MKiDN nie składała Ministrowi pisemnych kwartalnych sprawozdań z wyników prac tego Zespołu za 2013 i 2014 r.

Było to niezgodne z § 4 zarządzenia w sprawie powołania Zespołu do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa. Przepis ten stanowi, że przewodniczący Zespołu do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa, nie rzadziej niż raz na kwartał, przekazuje Ministrowi wyniki prac tego Zespołu w formie pisemnego sprawozdania wraz z rekomendacjami do akceptacji Ministra.

Przewodnicząca Zespołu złożyła w dniu 23 grudnia 2014 r. łączne sprawozdanie z działalności Zespołu za okres wrzesień 2013 r. – grudzień 2014 r., a w dniu 31 sierpnia 2015 r. (w trakcie kontroli NIK) za okres 1 stycznia – 26 maja 2015 r. Zespół w 2015 r. nie spotykał się i nie podejmował uchwał.

Z-ca Dyrektora DMP MKiDN p. Anna Duńczyk-Szulc wyjaśniła, że prace Zespołu były istotne merytorycznie, ale niewiążące formalnie dla dalszych decyzji finansowych i organizacyjnych, które przygotowują dyrektorzy instytucji podległych, a ostatecznie akceptuje Minister. Przewodnicząca Zespołu podlega służbowo Dyrektorowi Departamentu i to Dyrektor Departamentu występowała do Ministra z informacjami przedstawiającymi zaawansowanie prac nad poszczególnymi programami w ramach NPRCz 2014-2020 i nad jego całością w drodze pism (na pismach Minister wyrażał zgody lub akceptację proponowanych działań).

NIK stwierdza, że przepisy zarządzenia w sprawie powołania Zespołu do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa obligatoryjnie zobowiązywały Przewodniczącą Zespołu do składania Ministrowi kwartalnych pisemnych sprawozdań z działalności. Pisma składane przez Dyrektora DMP MKiDN do Ministra nie stanowiły sprawozdań z działalności Zespołu.

(dowód: akta kontroli str. 261-262, 294-299, 397-399, 407-410)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Uwaga NIK dotyczy niedokonania oceny i weryfikacji przez Ministerstwo programów, priorytetów oraz działań w zakresie czytelnictwa, przed wprowadzeniem NPRCz na lata 2014-2020.

Ministerstwo przed ogłoszeniem NPRCz nie zleciło przeprowadzenia ekspertyz, badań ani ewaluacji wcześniej realizowanych programów i działań czytelniczych. Powołany przez Ministra 18 września 2013 r. Zespół do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa również nie dokonał oceny i weryfikacji wcześniej realizowanych programów, priorytetów i działań. Zgodnie z § 2 pkt 2 zarządzenia w sprawie powołania Zespołu do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa, do zadań Zespołu należała ocena i weryfikacja dotychczas realizowanych projektów i programów Ministra oraz instytucji podległych, dotyczących rozwoju czytelnictwa.

Przewodnicząca Zespołu do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa, Z-ca Dyrektora DMP MKiDN wyjaśniła m.in., że oceny wcześniejszych działań dokonywali członkowie Zespołu ds. promocji i upowszechniania czytelnictwa; dokonano rozbudowanej diagnozy w projekcie dyrektora BN „Wieloletni Program Rządowy NPRCz 2013-2017” oraz diagnozy w projekcie Programu Wieloletniego NPRCz na lata 2016-2020. Programy Ministra są realizowane według oddzielnych zasad, a ich ocena dokonywana jest w trybie ciągłym; zmiany w NPRCz przedstawił Dyrektor IK na spotkaniu Zespołu 2 czerwca 2014 r. Innym przykładem weryfikacji działań w ramach NPRCz było uczestnictwo Minister w Koalicji Czasopism i DMP MKiDN, służącym wypracowaniu zmian w priorytecie *Czasopisma*.

Zdaniem NIK dokonanie oceny i weryfikacji było potrzebne do oceny skuteczności działań, które wprowadzono do NPRCz (14 wcześniej realizowanych działań w latach 2010-2013). Zadania te zostały przyjęte bez dokonania oceny ich przydatności i wpływu na wzrost poziomu czytelnictwa oraz na jego rozwój.

(dowód: akta kontroli str. 15-18, 261-287, 397-399, 407-410)

2. W NPRCz przyjęto wskaźniki, które nie mierzyły efektów realizowanych priorytetów i programów na 2014 r., a także nie określono wartości planowanych wskaźników realizowanych priorytetów, programów i działań na 2014 i 2015 r.

Stwierdzono, że zaplanowane na 2014 r. wskaźniki dla priorytetów: *Literatura*, tj. liczba dofinansowanych pozycji książkowych, *Promocja czytelnictwa*, tj. liczba dofinansowanych projektów, *Czasopisma*, tj. liczba dofinansowanych tytułów, nie mierzyły efektów ani skuteczności dofinansowanych zadań. Osiągnięcie ww. wskaźników nie zależało od działań beneficjentów, np. realizacji wydarzeń, liczby odbiorców wydarzeń itd.

Ponadto w NPRCz na 2014 r. nie określono wartości wskaźników dla ośmiu spośród 15 programów, priorytetów i działań, a na 2015 r. – dla sześciu spośród 20 programów, priorytetów i działań. Na 2014 r. nie określono wartości wskaźników: *Czasopisma* – wskaźnik: liczba dofinansowanych tytułów czasopism; *Promocja czytelnictwa* – wskaźnik: liczba dofinansowanych projektów; *Literatura* – wskaźnik: liczba dofinansowanych pozycji książkowych; *Partnerstwo publiczno-społeczne* – wskaźniki: liczba wydarzeń; liczba uczestników (odbiorców) wydarzeń, liczba partnerstw publiczno-społecznych; *Program szkoleń dla bibliotekarzy* – wskaźniki: liczba uczestników szkoleń, liczba przeprowadzonych szkoleń, liczba godzin zrealizowanych szkoleń; *Zakup praw do utworów literackich* – wskaźnik: liczba udostępnionych dzieł; *Dyskusyjne Kluby Książki* – wskaźniki: liczba klubów, liczba klubowiczów, liczba spotkań autorskich, liczba zakupionych książek; MAK+ – wskaźnik: liczba bibliotek podłączonych do systemu. Na 2015 r. nie określono wskaźników dla: *Kraszewski – komputery dla bibliotek* – mierniki: liczba wniosków, liczba zakupionego sprzętu; *Partnerstwo publiczno-społeczne* – mierniki: liczba uczestników, liczba wydarzeń, liczba wolontariuszy (brak liczby partnerstw publiczno-społecznych, tj. wskaźnika stosowanego w 2014 r.); *Literatura* – mierniki: nakład, liczba egzemplarzy, objętość; *Promocja czytelnictwa* – mierniki: liczba uczestników, liczba wydarzeń; *Nowe polskie książki – wsparcie twórców* – mierniki: liczba przyznanych stypendiów, liczba przyznanych małych grantów; priorytet *Czasopisma* – miernika nie określono (nie wskazano planowanego na 2015 r. miernika ani wykonania za I półrocze 2015 r.).

Dyrektor DMP MKiDN p. Zina Jarmoszuk wyjaśniła, że nie przygotowano wspólnej tabeli wskaźników podporządkowanej całości działań NPRCz w roku 2014. Przygotowanie łącznego zestawu wskaźników wymagałoby odrębnego opracowania, które musiałoby pokazywać spójność tych wskaźników, pozwalających na prezentację za ich pomocą łącznego efektu NPRCz, co ze względu na fakt, że przyjęte w sprawozdawczości wskaźniki

mierzą bardzo różne aspekty działań, nie byłoby wystarczająco miarodajne. Minister wyjaśniła, że w NPRCz na lata 2014-2020 nie przyjęto odrębnych planowanych wartości wskaźników, ponieważ zadania miały wskaźniki, wynikające z budżetu zadaniowego (wskaźniki te mają zamknięty katalog). Nieprzyjęcie wskaźników liczbowych na 2015 r. spowodowane było trwającymi pracami nad regulaminami zadań (*Kraszewski – komputery dla bibliotek, Nowe polskie książki*), a w priorytetach programu Ministra – ze względu na to, że liczba dofinansowanych zadań zależy od czynników, które nie są w pełni przewidywalne – liczby dofinansowanych wniosków i ich wysokości oraz wyników odwołań.

Zdaniem NIK określenie planowanych wartości rocznych wskaźników (mierników) jest niezbędne do oceny skuteczności i ewaluacji programów, priorytetów i działań NPRCz. Wskaźniki na 2014 r. dla priorytetów: *Literatura, Promocja czytelnictwa, Czasopisma* odnosiły się do liczby realizowanych projektów przez beneficjentów, nie dotyczyły natomiast efektów wynikających z wydania pozycji literatury, czasopisma lub organizacji wydarzeń czytelniczych.

(dowód: akta kontroli str. 1145-1146, 1151-1153, 1297, 1353-1354, 2604-2605)

3. NIK zwraca uwagę na niską liczbę dofinansowanych w latach 2012-2015 książek w formie elektronicznej: e-booków i audiobooków oraz brak w NPRCz działań skierowanych bezpośrednio do wydawców książek w formie elektronicznej.

W latach 2012-2015 realizowano dwa programy obejmujące dofinansowanie książek w formie e-booków i audiobooków, tj. program Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa* – priorytet *Literatura* oraz program własny NCK *Ojczysty – dodaj do ulubionych* (w 2012¹⁵ i 2014 r.). IK w ramach priorytetu *Literatura* w 2012 r. dofinansował sześć e-booków i osiem audiobooków na kwotę 248,7 tys. zł, w 2013 r. – odpowiednio siedem i trzy na kwotę 184,4 tys. zł, w 2014 r. – dwa i pięć na kwotę 317,4 tys. zł, w 2015 r. – cztery i jeden na kwotę 196,5 tys. zł. NCK dofinansowało wydanie e-booków dla dwóch pozycji¹⁶. Ponadto w ramach priorytetu *Czasopisma* dofinansowano czasopisma w formie elektronicznej oraz drukowane, zawierające również formę elektroniczną (w 2012 r. – dwa czasopisma w formie elektronicznej i 53 drukowane, zawierające również formę elektroniczną na kwotę 3.290 tys. zł; w 2013 r. – odpowiednio: cztery i 65 na kwotę 4.317,8 tys. zł; w 2014 r. – cztery i 58 na kwotę 3.892,8 tys. zł; w 2015 r. – pięć i 60 na kwotę 4.224,8 tys. zł).

Dyrektor DMP MKiDN wyjaśniła, że w latach 2012-2015 e-booki były niemal wyłącznie dodatkową wersją książki papierowej, a publikacje literatury ambitnej i niekomercyjnej ukazują się przede wszystkim w druku, w związku z czym nie byłoby skuteczne wprowadzenie odrębnego programu dla pozycji wydawanych jako e-booki. Wprowadzenie bezwzględnego wymogu publikacji książek w formie e-booków i audiobooków byłoby przedwczesne, natomiast stosowane są zachęty dla wnioskodawców w postaci punktowania w ocenie wniosków o dofinansowanie publikacji wydawanych w tych formach. W przypadku priorytetu *Czasopisma* publikacja treści w formie elektronicznej wymaga zabezpieczenia przez wydawcę licencji na to pole eksploatacji, co wiąże się z dodatkowymi kosztami, często zaporowymi. Od 2012 r. każdy z beneficjentów priorytetu *Czasopisma* jest zobowiązany do przekazywania wersji elektronicznej czasopisma do repozytorium BN.

NIK nie podziela powyższych wyjaśnień. Ministerstwo nie wprowadziło do NPRCz odrębnych działań (np. programów pilotażowych) wspierających czytelnictwo książek wydawanych w formie elektronicznej: e-booków i audiobooków oraz ich wydawców. Należy mieć na uwadze, że forma elektroniczna książek może być w przyszłości coraz częściej stosowana w rozwoju czytelnictwa, w szczególności dzieci i młodzieży. Z wyników badań czytelnictwa przeprowadzonych na zlecenie BN (w 2014 r. sfinansowanych w ramach NPRCz) wynika, że w 2014 r. 21% badanych zadeklarowało słuchanie audiobooka, a 12% czytanie e-booka, co stanowiło zdecydowany wzrost w stosunku do 2012 r., w którym słuchanie audiobooka deklarowało 6%, a czytanie e-booka 7% badanych¹⁷.

¹⁵ W 2012 r. pn. *Promocja języka polskiego*.

¹⁶ Dofinansowano „Wokabularz” wydany przez Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna w 2012 r. w kwocie 17 tys. zł oraz „Wierszyki znad Białki” wydany przez Fundację artLab w 2014 r. w kwocie 15 tys. zł.

¹⁷ Badania przeprowadzone przez Pracownię Badań Czytelnictwa BN we współpracy z TNS Polska S.A. w 2012 r. (*Spółeczny zasięg książki w Polsce w 2012 r.*) i 2014 r. (*Stan czytelnictwa w Polsce w 2014 roku*).

(dowód: akta kontroli str. 150-151, 161-186, 327, 793-794)

4. Zespół do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa podjął działania w zakresie współpracy z przedstawicielami MEN w NPRCz dopiero po ogłoszeniu programu

Na posiedzeniu Zespołu w dniu 16 grudnia 2013 r., tj. po ogłoszeniu NPRCz, przedstawicielom MEN przedstawiono założenia NPRCz na lata 2014-2020.

W zaakceptowanym przez Ministra w dniu 9 grudnia 2013 r. NPRCz na 2014 r. wprowadzono w ramach priorytetu *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek* możliwość zakupu nowości dla dzieci i młodzieży do lat 13 (szkół podstawowych i gimnazjów), uzgodniony z biblioteką szkolną, w trybie konkursowym dla bibliotek publicznych, które nawiązałyby współpracę z bibliotekami szkolnymi.

Zdaniem NIK brak udziału w przygotowaniu NPRCz przedstawicieli MEN przyczynił się do opóźnienia wspólnych działań resortów i współpracy kierującymi nimi ministrów w zakresie promocji czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

(dowód: akta kontroli str. 265-273, 314-326, 1264-1265, 1460)

5. Przygotowywane w Ministerstwie od 2010 r., tj. przez prawie pięć lat, projekty programu wieloletniego dotyczącego rozwoju czytelnictwa nie uzyskały akceptacji Rady Ministrów.

W dniu 17 grudnia 2010 r. zgłoszono projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia Programu Wieloletniego pn. „Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2011-2020”, złożony z dwóch wieloletnich programów rządowych oraz programu działań edukacyjnych i promocyjnych. Następnie w dniu 16 lipca 2014 r. zgłoszono projekt Programu Wieloletniego pn. *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2015-2020* (po zmianie we wrześniu 2014 r. obejmował trzy priorytety¹⁸). Żaden z ww. opracowanych w MKiDN projektów programu wieloletniego nie uzyskał akceptacji Rady Ministrów. Dopiero w 2015 r. w wyniku współpracy z Ministrem Edukacji Narodowej zgłoszono wspólny projekt uchwały Rady Ministrów ustanawiającej Program Wieloletni pn. *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2016-2020*, obejmujący wsparcie bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych, który w dniu 6 października 2015 r. został przyjęty przez Radę Ministrów.

Dyrektor DMP MKiDN wyjaśniła, że przyczynami niewprowadzenia rządowego wieloletniego programu rozwoju czytelnictwa były zmiany koncepcji programów na skutek uwag strony społecznej i MKiDN oraz prośba Przewodniczącego Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu o uwzględnienie w programie zakupów nowości wydawniczych oraz modernizacji infrastruktury bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

Z ustaleń kontroli wynika, że Ministerstwo przez prawie pięć lat nie zdołało opracować projektu programu wieloletniego dotyczącego rozwoju czytelnictwa, który zostałby przyjęty przez Radę Ministrów. Świadczy to o niskiej skuteczności działań Ministerstwa.

(dowód: akta kontroli str. 888-924, 989-992, 993-1103, 1504-1519)

Ocena cząstkowa

W latach 2012-2015 Ministerstwo oraz państwowe instytucje kultury nadzorowane przez Ministra: BN, IK, NCK prowadziły działania w zakresie rozwoju czytelnictwa. NIK pozytywnie ocenia wprowadzenie przez Ministerstwo w październiku 2013 r. *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014-2020*, w ramach którego w 2014 r. zrealizowano 15 programów, priorytetów i działań proczytelniczych, a na 2015 r. zaplanowano realizację 20. Przyjęty w latach 2012-2015 podział środków z budżetu państwa, FPK, założone cele programów i priorytetów Ministra oraz działań stwarzały warunki do wzrostu poziomu czytelnictwa w Polsce. Podejmowane działania na rzecz promocji NPRCz były skierowane zarówno do osób czytających, jak i nieczytających, w tym do dzieci i młodzieży. W ocenie NIK wydanie i dystrybucja książki pt. „Pierwsza książka mojego dziecka” stanowiły właściwy kierunek promowania czytelnictwa (w formie tzw. *Bookstart*) inicjujący zainteresowanie książką u dzieci i ich rodzin.

¹⁸ Priorytet I. *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek* – koszt 180 mln zł na lata 2015-2020, Priorytet II. *Infrastruktura Bibliotek* – koszt 150 mln zł na lata 2016-2020, Priorytet III. *Zakup nowości wydawniczych oraz modernizacja bibliotek szkolnych i pedagogicznych* – koszt 180 mln zł na lata 2015-2020.

Przygotowywane od 2010 r., tj. przez prawie pięć lat, w Ministerstwie projekty programów wieloletnich, dotyczące rozwoju czytelnictwa, nie uzyskiwały akceptacji Rady Ministrów. Świadczy to o niskiej skuteczności działań Ministerstwa w tym okresie. W dniu 17 grudnia 2010 r. zgłoszono projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia Programu Wieloletniego pn. *Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2011-2020*. Następnie w dniu 16 lipca 2014 r. zgłoszono projekt Programu Wieloletniego pn. *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2015-2020*. W dniu 22 stycznia 2015 r. Minister podpisał z Ministrem Edukacji Narodowej porozumienie o współpracy w zakresie promowania czytelnictwa i wspierania bibliotek. W wyniku tej współpracy zgłoszono wspólny projekt uchwały Rady Ministrów ustanawiającej Program Wieloletni pn. *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2016-2020*, obejmujący wsparcie bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych, który w dniu 6 października 2015 r. został przyjęty przez Radę Ministrów. NIK stwierdziła, że powołany przez Ministra Zespół do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa podjął współpracę z przedstawicielami Ministerstwa Edukacji Narodowej dopiero po ogłoszeniu NPRCz na lata 2014-2020. Ponadto w działalności Zespołu stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na zaniechaniu składania Ministrowi przez Przewodniczącą Zespołu pisemnych kwartalnych sprawozdań z wyników prac Zespołu za 2013 i 2014 r.

W Ministerstwie niewłaściwie zaplanowano wskaźniki mierzące efekty realizowanych zadań w ramach NPRCz na 2014 r. dla trzech priorytetów programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa: Czasopisma, Literatura, Promocja czytelnictwa*, które nie mierzyły efektów realizowanych priorytetów (np. liczba dofinansowanych projektów). NIK stwierdza, że osiągnięcie tych wskaźników było niezależne od efektów działań beneficjentów, np. realizacji wydarzeń, liczby odbiorców wydarzeń. Ponadto w NPRCz Ministerstwo nie określiło wartości ośmiu planowanych wskaźników priorytetów, programów, działań w 2014 i sześciu w 2015 r.

Pozostałe uwagi dotyczyły: niedokonania przez MKiDN oceny i weryfikacji programów, priorytetów i działań w zakresie czytelnictwa realizowanych przed wprowadzeniem NPRCz na lata 2014-2020, niskiej liczby dofinansowanych książek, wydawanych w formie elektronicznej: e-booków i audiobooków oraz braku w NPRCz działań skierowanych bezpośrednio do wydawców książek w formie elektronicznej.

2. Prawidłowość zarządzania programami dotyczącymi czytelnictwa

Opis stanu faktycznego

W latach 2012-2015 Minister udzielał zgód instytucjom zarządzającym na udzielanie dofinansowań w ramach programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa* oraz programów własnych tych instytucji. Zgody były udzielane na podstawie art. 28 ust. 1a ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej¹⁹. Ponadto, zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie dofinansowania realizacji zadań z Funduszu Promocji Kultury oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa, Minister upoważnił dyrektorów instytucji zarządzających do dokonywania wszelkich czynności związanych z zarządzaniem priorytetami programu Ministra oraz programami własnymi. Upoważnienie obejmowało umocowanie do zawierania umów, rozliczania, kontroli oraz monitorowania programu. W ww. upoważnieniach Minister zlecał przeprowadzenie kontroli instytucjom zarządzającym w zakresie dofinansowania zadań z FPK.

Minister wydawał na lata 2012-2015 wytyczne do programów Ministra oraz instrukcje wewnętrznego obiegu dokumentów w ramach tych programów.

(dowód: akta kontroli str. 395-396)

2.1. Zarządzanie realizacją programów Ministra oraz innych działań dotyczących czytelnictwa w latach 2012-2015

W latach 2012-2015 (I połowa) Minister sfinansował ze środków budżetowych i FPK program Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa* oraz udzielił 69 dotacji celowych na

¹⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 406 ze zm.

działania związane z rozwojem czytelnictwa instytucjom nadzorowanym (BN, IK, NCK) w łącznej kwocie 267.691 tys. zł²⁰. W poszczególnych latach wysokość dofinansowania była następująca: w 2012 r. – 54.577 tys. zł, w 2013 r. – 71.899 tys. zł oraz w ramach NPRCz: w 2014 r. – 114.391 tys. zł, w I półroczu 2015 r. – 26.824 tys. zł.

W ramach programu Ministra dofinansowano ogółem 1.697 projektów, na które poniesiono wydatki w łącznej kwocie 54.611 tys. zł²¹, w tym z budżetu państwa – 9.223 tys. zł (2012 r. – 3.425 tys. zł, 2013 r. – 1.870 tys. zł, 2014 r. – 3.048 tys. zł, I połowa 2015 r. – 880 tys. zł). Kwota dofinansowania ze środków FPK wyniosła łącznie 45.388 tys. zł, w tym w 2012 r. – 8.512 tys. zł, w 2013 r. – 14.441 tys. zł, w 2014 r. – 12.645 tys. zł, w I połowie 2015 r. – 9.790 tys. zł.

W 2012 r. wydatkowano 11.937 tys. zł (*Promocja czytelnictwa* – 62 projekty na kwotę 3.948 tys. zł, *Literatura* – 193 projekty na kwotę 3.561 tys. zł, *Czasopisma* – 81 projektów na kwotę 4.428 tys. zł). W 2013 r. na dofinansowanie wydatkowano 16.311 tys. zł (*Promocja czytelnictwa* – 118 projektów w kwocie 7.749 tys. zł, *Literatura* – 184 w kwocie 3.431 tys. zł, *Czasopisma* – 88 w kwocie 5.131 tys. zł). W 2014 r. na dofinansowanie wydatkowano 15.693 tys. zł (*Promocja czytelnictwa* – 80 projektów w kwocie 7.422 tys. zł, *Literatura* – 311 w kwocie 3.191 tys. zł, *Czasopisma* – 76 w kwocie 4.611 tys. zł, *Partnerstwo publiczno-społeczne* – 26 w kwocie 469 tys. zł). W I półroczu 2015 r. wydatkowano 10.670 tys. zł (*Promocja czytelnictwa* – 64 projektów w kwocie 5.391 tys. zł, *Literatura* – 350 w kwocie 2.572 tys. zł, *Czasopisma* – 39 w kwocie 2.116 tys. zł, *Partnerstwo publiczno-społeczne* – 25 w kwocie 591 tys. zł).

W 2012 r. Minister udzielił instytucjom zarządzającym 15 dotacji celowych na realizację zadań w łącznej wysokości 42.640 tys. zł, w tym NCK – 1.362 tys. zł (jeden program dotacyjny i trzy działania), BN – 20.962 tys. zł (jeden program własny i trzy działania), IK – 20.316 tys. zł (dwa programy własne i sześć działań). W 2013 r. Minister udzielił 15 dotacji na realizację zadań w łącznej wysokości 55.588 tys. zł, w tym NCK – 2.966 tys. zł (jeden program dotacyjny i pięć działań), BN – 19.958 tys. zł (jeden program własny), IK – 32.664 tys. zł (trzy programy własne i pięć działań).

(dowód: akta kontroli str. 388, 402-406, 1569-1573)

2.2. Zarządzanie realizacją NPRCz w latach 2014-2015

W 2014 r. koordynacją i nadzorem nad realizacją NPRCz zajmowało się Ministerstwo (nadzór merytoryczny nad realizacją zadań przez instytucje zarządzające sprawował DMP MKiDN). Pismem z dnia 26 lutego 2015 r. Minister powierzyła Dyrektorowi IK koordynację działań prowadzonych przez IK i BN w ramach NPRCz na lata 2015-2020.

(dowód: akta kontroli str. 767, 768-771, 1460)

Na zadania realizowane w ramach NPRCz w latach 2014-2015 poniesiono wydatki w kwocie 141.215 tys. zł.

W 2014 r. w ramach NPRCz (po zmianach) na realizację 15 programów, priorytetów i działań zaplanowano 120.721 tys. zł oraz poniesiono wydatki w kwocie 114.391 tys. zł, m.in. na:

- 1) program *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek*, realizowany przez BN: Priorytet I: *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek* – planowano 20.000 tys. zł, wydatkowano 19.981 tys. zł, dofinansowano 2.487 bibliotek publicznych; Priorytet II: *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek w porozumieniu z bibliotekami szkolnymi* – planowano 3.000 tys. zł, wydatkowano 2.500 tys. zł; dofinansowano 416 bibliotek publicznych;
- 2) priorytet *Literatura*, realizowany przez IK – planowano 3.313 tys. zł, wydatkowano 3.191 tys. zł;

²⁰ Kwota obejmuje dotacje na modernizację (m.in. remont, przebudowę, rozbudowę, wyposażenie) oraz budowę i wyposażenie nowych obiektów bibliotek publicznych w ramach Priorytetu *Biblioteka+*. *Infrastruktura bibliotek* Programu Wieloletniego *Kultura+* udzielone przez IK w latach 2012-2015 w łącznej wysokości 120.385 tys. zł (2012 r. – 12.803 tys. zł, 2013 r. – 29.431 tys. zł, 2014 r. – 66.018 tys. zł, 2015 r. (I połowa) – 12.133 tys. zł).

²¹ Dane na podstawie systemu informatycznego obsługi programów Ministra SZPON. Kwota wydatków dofinansowania obejmuje również kwoty wydatkowane na podstawie umów wieloletnich.

- 3) priorytet *Promocja czytelnictwa*, realizowany przez IK – planowano 7.429 tys. zł, wydatkowano 7.422 tys. zł;
- 4) priorytet *Czasopisma*, realizowany przez DMP MKiDN – planowano 4.740 tys. zł, wydatkowano 4.611 tys. zł;
- 5) priorytet *Partnerstwo publiczno-społeczne*, realizowany przez IK – planowano 500 tys. zł, wydatkowano 469 tys. zł²².

W 2015 r. w ramach NPRCz (po zmianach) na realizację 20 programów, priorytetów i działań zaplanowano 82.563 tys. zł oraz poniesiono w I półroczu 2015 r. wydatki w kwocie 26.824 tys. zł, m.in. na:

- 1) priorytet „Biblioteka+. Infrastruktura Bibliotek”, realizowany przez IK w ramach Programu Wieloletniego *Kultura+* – planowano 29.944 tys. zł, wydatkowano 12.133 tys. zł;
- 2) priorytet *Czasopisma*, realizowany przez DMP MKiDN – planowano 4.344 tys. zł, wydatkowano 2.116 tys. zł;
- 3) priorytet *Partnerstwo publiczno-społeczne*, realizowany przez IK – planowano 648 tys. zł, wydatkowano 591 tys. zł;
- 4) priorytet *Literatura*, realizowany przez IK – planowano 4.025 tys. zł, wydatkowano 2.572 tys. zł;
- 5) priorytet *Promocja czytelnictwa*, realizowany przez IK – planowano 6.417 tys. zł, wydatkowano 5.391 tys. zł;
- 6) *Promocja bibliotek, dorobku NPRCz, promocja czytelnictwa* realizowane przez IK – planowano 2.975 tys. zł, wydatkowano 504 tys. zł²³.

(dowód: akta kontroli str. 388, 402-406, 1407-1411, 1426)

W ramach NPRCz w 2014 r. Minister udzielił 19 dotacji celowych na realizację zadań w łącznej w wysokości 97.431 tys. zł, w tym NCK w kwocie 2.187 tys. zł (jeden program własny i trzy działania), BN w kwocie 24.695 tys. zł (jeden program własny i dwa działania), IK w kwocie 70.549 tys. zł (cztery programy własne i pięć działań). W I połowie 2015 r. dotacje celowe na realizację zadań NPRCz zostały wykorzystane w łącznej kwocie 14.372 tys. zł, w tym BN – 845 tys. zł (jedno działanie), IK w kwocie 13.527 tys. zł (trzy

²² Ponadto: program *Ojczysty – dodaj do ulubionych* realizowany przez NCK, planowano 1.000 tys. zł, wydatkowano 930 tys. zł; program *Korpus Publikacji Polskich* realizowany przez BN, planowano i wydatkowano 2.000 tys. zł; program *Badania i ewaluacja NPRCz* realizowany przez BN, planowano 300 tys. zł, wydatkowano 214 tys. zł; priorytet *Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek* realizowany przez IK w ramach Programu Wieloletniego *Kultura+*, planowano 71.251 tys. zł, wydatkowano 66.818 tys. zł (w tym 800 tys. zł na obsługę i promocję programu); programy szkoleń bibliotekarzy: *Program szkoleń dla bibliotekarzy* realizowany przez IK, planowano 500 tys. zł, wydatkowano 334 tys. zł oraz *„Projekt kulturalny. Jak go realizować?”* wydatkowano 580 tys. zł; program *Zakup autorskich praw do utworów literackich (Udostępnianie piśmiennictwa)* realizowany przez IK, planowano 1.000 tys. zł, wydatkowano 132 tys. zł; program *Dyskusyjne Kluby Książki (DKK)* realizowany przez IK, planowano 1.700 tys. zł, wydatkowano 1.490 tys. zł oraz na działalność promocyjną w ramach DKK wydatkowano 200 tys. zł; kontynuacja i rozwój informatycznego systemu MAK+ w ramach programu *Biblioteka+*, realizowana przez IK, planowano 2.000 tys. zł, wydatkowano 2.144 tys. zł (sfinansowano z dotacji podmiotowej); *Kampania promocyjna NPRCz (następne lata - + promocja czytelnictwa)* poprzez działania promujące NPRCz podczas festiwali kulturalnych, współpraca z mediami oraz realizacja działań związanych z ewaluacją i przygotowaniem do działań przyszłorocznych w ramach NPRCz - realizowana przez IK, planowano 1.500 tys. zł, wydatkowano 900 tys. zł; *Kampania promocyjna NPRCz (następne lata - + promocja czytelnictwa)* realizowana przez NCK jako działania związane z NPRCz: realizacja działań promocyjnych wokół NPRCz, planowano 488 tys. zł, wydatkowano 473 tys. zł; *Program szkoleń dla księgarzy* realizowany przez NCK, planowano 500 tys. zł, wydatkowano 2 tys. zł. Niewykorzystane dotacje celowe zwrócono do MKiDN.

²³ Ponadto: Projekt MAK+ realizowany przez IK, planowano 1.500 tys. zł, wydatkowano 905 tys. zł (sfinansowano z dotacji podmiotowej); *Rekonwersja zbiorów (Korpus Publikacji Polskich)* realizowana przez BN, planowano 3.000 tys. zł, wydatkowano 845 tys. zł; *Biblioteka Nowa* realizowana przez IK, planowano 100 tys. zł, wydatkowano 50 tys. zł; program własny *Dyskusyjne Kluby Książki* realizowany przez IK, planowano 1.606 tys. zł, wydatkowano 1.339 tys. zł; *Szkolenia dla bibliotekarzy: Program szkoleń dla bibliotekarzy* realizowany przez IK: *Projekt kulturalny – jak go realizować?* realizowany przez IK, planowano 500 tys. zł, wydatkowano 44 tys. zł; *Kraszewski. Komputery dla bibliotek* realizowany przez IK, nie zaplanowano i nie poniesiono wydatków; *Ewaluacja programu Infrastruktura bibliotek i innych programów skierowanych do bibliotek* realizowane przez IK, planowano 170 tys. zł, nie poniesiono wydatków; *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek* realizowany przez BN, planowano 25.000 tys. zł, nie poniesiono wydatków; program własny *Udostępnianie piśmiennictwa* realizowany przez IK, planowano 150 tys. zł, nie poniesiono wydatków; *System Academica* realizowany przez BN, planowano 1.000 tys. zł, nie poniesiono wydatków; Konkurs „Pierwsza Książka Mojego Dziecka” realizowany przez IK, planowano 50 tys. zł, nie poniesiono wydatków; program *Księgarnie są bardzo ważne* realizowany przez IK, planowano 500 tys. zł, nie poniesiono wydatków; *Badania czytelnictwa i ewaluacja programu* realizowane przez BN i IK, planowano 300 tys. zł, nie poniesiono wydatków; *Nowe polskie książki* realizowane przez IK, nie zaplanowano i nie poniesiono wydatków.

programy własne i cztery działania). Zadania w ramach programu MAK+ w latach 2014-2015 sfinansowano z dotacji podmiotowej w wysokości 3.049 zł (2014 r. – 2.144 tys. zł, I połowa 2015 r. – 905 tys. zł)

Umowy o udzielenie dotacji celowych zawierały elementy określone w art. 150 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁴, przepisach rozporządzenia w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa oraz rozporządzenia w sprawie dofinansowania zadań z Funduszu Promocji Kultury.

W latach 2013-2014 w priorytecie *Czasopisma* stwierdzono trzy przypadki wykorzystania przez beneficjentów dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem na łączną kwotę 45,5 tys. zł. Minister wydał decyzje administracyjne określające kwoty dotacji do zwrotu, na podstawie których odzyskano kwotę 14,8 tys. zł (wraz odsetkami 0,7 tys. zł). W stosunku do należności 30,7 tys. zł prowadzone są działania windykacyjne w celu ich odzyskania.

(dowód: akta kontroli str. 1139-1140, 1496-1503, 1569-1573)

Skontrolowano umowy dotacji celowych udzielonych przez Ministra w latach 2012-2014 (w tym w ramach NPRCz) instytucjom zarządzającym (BN, NCK, IK). Badanie wykazało, że instytucje terminowo wykorzystywały dotacje. W przypadku zwrotu środków niewykorzystanych w terminie do 31 grudnia danego roku, kwoty dotacji były zwracane do 15 stycznia roku następnego, a po tym terminie – wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych. Instytucje terminowo składały informacje roczne za lata 2012-2014 oraz półroczne za I połowę 2015 r. z wykorzystania udzielonych dotacji. DMP MKiDN terminowo dokonywał oceny prawidłowości wykorzystania środków z budżetu państwa w kartach oceny zadania sfinansowanego z dotacji celowej na wydatki bieżące. DMP MKiDN przedkładał Departamentowi Finansowemu MKiDN (DF MKiDN) oceny całości gospodarki finansowej instytucji zarządzających oraz sporządzał roczne zbiorcze wykonanie mierników budżetu zadaniowego. DF MKiDN sporządził zbiorcze oceny jednostek podległych Ministrowi (NCK, BN, IK): półroczne, za III kwartały i roczne oraz przedłożył je Ministrowi.

(dowód: akta kontroli str. 402-406, 1258, 1569-1573, 1737-1772)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Uwaga NIK dotyczy nieokreślenia przez Ministra zadań, obowiązków i uprawnień koordynatora NPRCz na lata 2015-2020.

W 2014 r. zarządzaniem, koordynacją i nadzorem nad realizacją programu zajmował się Minister oraz DMP MKiDN, nadzorujący państwowe instytucje kultury realizujące działania w NPRCz: BN, NCK i IK. Pismem z dnia 26 lutego 2015 r. Minister powierzyła Dyrektorowi IK koordynację wszystkich działań prowadzonych przez IK i BN w ramach NPRCz na lata 2015-2020, bez określenia jego zadań, obowiązków i uprawnień.

Pismem z 22 maja 2015 r. Dyrektor DMP MKiDN zobowiązała Dyrektora IK do przekazywania tabeli zawierającej planowane i realizowane programy, priorytety i działania NPRCz, jako załącznika do sprawozdań i planów IK dotyczących NPRCz, zgodnie z terminami określonymi w zarządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 października 2013 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa²⁵. Ze sprawozdania z realizacji NPRCz za I półrocze wynika, że do połowy 2015 r. nie przyjęto wartości wskaźników dla sześciu programów, priorytetów i działań, wskazano natomiast jedno działanie, które nie jest realizowane w ramach NPRCz na 2015 r. (stypendia Ministra w dziedzinie literatury), a dla dwóch działań, tj. priorytetu *Czasopisma* i *Systemu Academica* nie określono mierników efektów rzeczowych realizacji zadania.

Minister wyjaśniła m.in., że określenie zadań i obowiązków koordynatora wynika m.in. z definicji słownikowej słowa „koordynacja” (uzgodnienie, ujednolicenie), a także

²⁴ Dz. U z 2013 r., poz. 885 ze zm., zwanej dalej „ustawą o finansach publicznych”.

²⁵ Dz. Urz. MKiDN z 2013 r., poz. 43, zwane dalej „zarządzeniem w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa”.

z obowiązków dyrektora instytucji podległej MKiDN. Zatem w piśmie z 22 maja 2015 r. te właśnie zadania zostały powierzone Dyrektorowi IK, była to weryfikacja zgodności działań z przyjętymi celami, zachowanie dyscypliny finansowej i wydatkowania środków, przygotowanie i analiza realizacji mierników zadań oraz informowanie o stanie realizacji poszczególnych programów, priorytetów i działań w ramach NPRCz. W zakresie koordynacji IK sprawozdaje działania NPRCz w osobnej tabeli, przekazywanej przy sprawozdaniu merytorycznym z działalności jednostki, zgodnie z zarządzeniem w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa.

NIK stwierdza, że powierzenie koordynacji NPRCz nastąpiło na okres sześciu lat. Na zadania w 2015 r. przewidziano ok. 83 mln zł, a w latach 2015-2020 łącznie ok. 500 mln zł. Zdaniem NIK, powierzenie koordynacji bez określenia zakresu zadań, obowiązków i uprawnień było niewystarczające, z uwagi na ważne aspekty realizacji NPRCz (m.in. przedstawianie rekomendacji Ministrowi w zakresie nowych działań, proponowanie zmian w NPRCz, np. w związku z wynikami ewaluacji działań, żądania od BN i DMP MKiDN informacji o realizacji działań).

(dowód: akta kontroli str. 767-771, 859, 1109-1111, 1355-1411)

2. Uwaga NIK dotyczy braku w 42 rocznych kartach oceny zadań – sfinansowanych z dotacji celowej na wydatki bieżące i inwestycyjne rozliczających umowy dotacji celowych udzielonych przez Ministra NCK, BN, IK – daty akceptacji przez Dyrektora DF MKiDN dokonania oceny przez pracownika tego departamentu, przy czym w 17 kartach brak było również daty podpisu pracownika dokonującego oceny oraz w jednej – zarówno daty, jak i jego podpisu.

Formularz karty oceny zadania bieżącego z dotacji celowej na wydatki bieżące zawierał w poz. 13 datę i podpis osoby dokonującej oceny oraz datę i podpis dyrektora DF MKiDN, a formularz karty oceny zadania inwestycyjnego zawierał w poz. 14 datę i podpis osoby dokonującej oceny oraz datę i podpis dyrektora DF MKiDN.

Dyrektor DF MKiDN, p. Wojciech Kwiatkowski wyjaśnił, że zaistniała sytuacja jest wynikiem niedopatrzenia ze strony osób rozliczających poszczególne umowy. Ponadto wyjaśnił, iż wszystkie zadania były rozliczane w terminie wynikającym z ustawy o finansach publicznych oraz zarządzenia w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa.

Zdaniem NIK brak dat i podpisów osób odpowiedzialnych za rozliczenie wykorzystania dotacji celowej utrudniał ocenę terminowości przeprowadzenia tej oceny przez DF MKiDN.

(dowód: akta kontroli str. 1157-1161, 1494-1495, 1791-1920, 1951-2420)

3. NIK zwraca uwagę na niską liczbę przeprowadzonych kontroli projektów w ramach priorytetu *Czasopisma*, na które przyznano dofinansowanie w latach 2012-2015.

Stwierdzono, że w latach 2012-2015 (I połowa) pracownicy Ministerstwa przeprowadzili tylko jedną kontrolę prawidłowości rozliczenia zadania dofinansowanego w ramach priorytetu *Czasopisma*. W wyniku tej kontroli wydano beneficjentowi zalecenia: sporządzenia korekty rozliczenia finansowego zadania w raporcie końcowym, przestrzegania warunków umowy, w szczególności w zakresie informowania o przychodach uzyskanych z tytułu realizacji dotowanych zadań oraz dokonania na rachunek MKiDN zwrotu podatku od towarów i usług (VAT). Zalecenia zostały wykonane przez beneficjenta.

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora Biura Audytu Wewnętrznego i Kontroli MKiDN, p. Renaty Lutostańskiej, przeprowadzenie tylko jednej kontroli wynikało ze stosowania podstawowego mechanizmu kontroli raportów końcowych przez instytucje zarządzające priorytetami oraz niezgłaszania konieczności przeprowadzenia kontroli do planu kontroli MKiDN. W latach 2012-2015 (I połowa) w Biurze Audytu Wewnętrznego i Kontroli MKiDN zatrudnionych było pięciu kontrolerów.

NIK stwierdza, że przypadki wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem dofinansowania w ramach priorytetu *Czasopisma* wskazują na potrzebę zwiększenia liczby kontroli zadań objętych dofinansowaniem.

(dowód: akta kontroli str. 1127-1138, 1496-1497)

W latach 2012-2015 Minister nadzorował realizację programów, priorytetów i działań dotyczących czytelnictwa. Minister prawidłowo zarządzał priorytetem *Czasopisma* w ramach programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa* oraz udzielał instytucjom podległym dotacji celowych na realizację zadań. W 2014 r. Ministerstwo koordynowało i nadzorowało realizację NPRCz. Z dniem 26 lutego 2015 r koordynację realizacji NPRCz na lata 2015-2020 Minister powierzyła Dyrektorowi IK.

Minister rokrocznie wydawał wytyczne do programów Ministra, instrukcje wewnętrznego obiegu dokumentów w ramach tych programów oraz upoważnił dyrektorów BN, NCK i IK do zarządzania priorytetami programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa* oraz programami własnymi tych instytucji.

Ogółem w latach 2012-2015 (I połowa) na rozwój czytelnictwa poniesiono wydatki z budżetu państwa i FPK w wysokości 267.691 tys. zł. W 2012 r. poniesiono wydatki w kwocie 54.577 tys. zł, a w 2013 r. – 71.899 tys. zł. W ramach NPRCz w 2014 r. na realizację 15 programów, priorytetów i działań poniesiono wydatki w kwocie 114.391 tys. zł, a w I półroczu 2015 r. na realizację 20 programów, priorytetów i działań – 26.824 tys. zł. Wykorzystane środki na wspieranie czytelnictwa w 2014 r. były wyższe o 109,6% niż w 2012 r. i o 59,1% niż w 2013 r. NIK pozytywnie ocenia przeznaczanie w latach 2012-2014 coraz wyższych nakładów na promocję i upowszechnianie czytelnictwa, które stworzyły warunki do rozwoju czytelnictwa.

W latach 2012-2013 Minister dofinansował projekty w ramach programu *Promocja literatury i czytelnictwa* w kwocie 28.248 tys. zł oraz udzielił instytucjom zarządzającym dotacji celowych na realizację działań dotyczących czytelnictwa w wysokości 98.228 tys. zł. W latach 2014-2015 w ramach NPRCz Minister dofinansował projekty w programie *Promocja literatury i czytelnictwa* w kwocie 26.363 tys. zł, udzielił instytucjom zarządzającym dotacji celowych na realizację działań dotyczących czytelnictwa w wysokości 111.803 tys. zł, a z dotacji podmiotowej sfinansowano wydatki 3.049 tys. zł.

Uwagi NIK dotyczyły: nieokreślenia przez Ministra zadań, obowiązków i uprawnień koordynatora NPRCz na lata 2015-2020, niskiej liczby przeprowadzonych kontroli projektów w ramach priorytetu *Czasopisma* w latach 2012-2015, braku w rocznych kartach oceny zadania bieżącego i inwestycyjnego rozliczających dotacje celowe dat i podpisu, potwierdzających dokonanie oceny zadania przez pracownika DF MKiDN oraz daty akceptacji przez Dyrektora DF MKiDN.

3. Prawidłowość oceny wniosków, wyboru beneficjentów oraz rozliczenia dotacji w ramach programu *Promocja literatury i czytelnictwa* priorytet *Czasopisma*

Opis stanu faktycznego

W latach 2012-2015 w ramach priorytetu *Czasopisma* Minister każdorazowo zatwierdzał regulamin tych programów, składy Zespołów Sterujących²⁶, listy preferencji, listy odwołań. Minister ogłaszał w Biuletynie Informacji Publicznej informacje o realizowanym programie *Promocja literatury i czytelnictwa*. Ogłoszenia o naborze wniosków, regulaminy programów, wymagane formularze dokumentów oraz wyniki naborów były publikowane na stronie internetowej MKiDN. W latach 2012-2015 wnioski były składane w systemie EBOI²⁷, a warunkiem ich rozpatrzenia była poprawność formalna oraz terminowe nadesłanie do MKiDN wygenerowanego elektronicznie *Potwierdzenia złożenia wniosku*.

W ramach priorytetu można było się ubiegać o dofinansowanie wydawania ogólnopolskich czasopism kulturalnych, w tym dla dzieci i młodzieży, w wersji papierowej i/lub elektronicznej. Finansowaniem mogły być objęte wyłącznie czasopisma funkcjonujące na rynku wydawniczym lub w formie publikacji elektronicznej, które w okresie poprzedzającym złożenie wniosku wydano w nie mniej niż dwóch numerach. DMP MKiDN prawidłowo i terminowo dokonał oceny formalnej. Eksperti z Zespołu Sterującego dokonali oceny

²⁶ W skład Zespołów Sterujących wchodził wyznaczony przez Ministra ekspert.

²⁷ EBOI – Elektroniczne Biuro Obsługi Interesanta, system zapewniający składanie wniosków o dofinansowanie przez beneficjentów.

merytorycznej wniosków. Regulaminy priorytetu przewidywały możliwość poprawienia wniosku zawierającego uchybienia formalne oraz odwołania beneficjentów od wyników naboru.

(dowód: akta kontroli str. 1162-1258)

Kontrolą objęto 24 wnioski, które uzyskały dofinansowanie o najwyższych wartościach: osiem w naborze 2012 r. (na łączną kwotę dofinansowania 844,7 tys. zł)²⁸, osiem w 2013 r. (na łączną kwotę dofinansowania 935 tys. zł)²⁹ oraz osiem w 2014 r. (na łączną kwotę dofinansowania 926,4 tys. zł)³⁰. Badanie wykazało, że wnioski złożono przed upływem terminu zakończenia naboru określonego w regulaminie priorytetu na właściwych formularzach. Do wniosków załączono kosztorys określający koszty kwalifikowane projektu. Wnioski zostały ocenione przez instytucję zarządzającą DMP MKiDN pod względem formalnym, przez ekspertów z Zespołu Sterującego (ocena wartości merytorycznej) oraz DMP MKiDN (ocena wartości strategicznej i organizacyjnej). Beneficjenci złożyli raporty końcowe z realizacji zadania, które zostały zatwierdzone pod względem merytorycznym i finansowym przez dyrektorów DMP MKiDN i DF MKiDN. Stwierdzono, że beneficjenci dokonali zwrotu kwot niewykorzystanej dotacji w łącznej wysokości 66.417,21 zł, podatku VAT w kwocie 47.856,17 zł, odsetek bankowych w kwocie 302,57 zł. DMP MKiDN prawidłowo i terminowo rozliczył dofinansowanie na realizację projektów.

(dowód: akta kontroli str. 1574-1575)

Badaniem objęto pięć umów o dzieło (wszystkie umowy zawarte w latach 2012-2015) na łączną kwotę 7,8 tys. zł³¹ na wykonanie opracowań dotyczących czytelnictwa. Wykonawcy zrealizowali usługi i wykonali dzieła. Rachunki za wykonanie usług i dzieł sprawdzono pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym oraz terminowo zapłacono należności na rzecz wykonawców.

(dowód: akta kontroli str. 934-988)

²⁸ Wnioski: nr 04380/12 Fundacja Ośrodka KARTA, Wydawanie kwartalnika historycznego „Karta” nr 70–81, 106.400 zł; nr 04785/12 Stowarzyszenie Czasu Kultury, Wydawanie i promocja „Czasu Kultury” i wersji online e.CzasKultury, 106.400 zł; nr 04264/12 FUNDACJA RES PUBLICA IM. HENRYKA KRZECZKOWSKIEGO, Wydawanie pisma „Res Publica Nowa” w wersji papierowej, on-line oraz na czytniki elektroniczne - Kindle, iPhone oraz iPad, 105.982 zł; nr 04337/12 FUNDACJA „KORPORACJA HAJART” Wydawanie magazynu Ha!art i prowadzenie portalu Ha!art, 105.944 zł; nr 02497/12 Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego, Wydawanie pisma „Krytyka Polityczna” w wersji papierowej i elektronicznej, 106.400 zł; nr 04226/12 Tygodnik Powszechny sp. z o.o., Dodatek „TP” Książki w Tygodniku - kontynuacja 2012-2014, 105.000 zł; nr 04366/12 Towarzystwo Więź, Wydanie miesięcznika „Więź” w wersji papierowej i internetowej, 105.000 zł; nr 04654/12 Fundacja KINO, Wydawanie czasopisma „KINO” w roku 2012, 105.000 zł.

²⁹ Wnioski: nr 06409/13 2+3D Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Wydawanie ogólnopolskiego kwartalnika kulturalnego „2+3D grafika plus produkt” w roku 2013, 110.000 zł; nr 06220/13 Teatr Łaźnia Nowa, Wydawanie dwutygodnika kulturalnego „Lodolamacz”, 100.000 zł; nr 06181/13 Fundacja Zeszytów Literackich, Wydanie i promocja 4 numerów „Zeszytów Literackich”, 110.000 zł; nr 06002/13 Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego, Wydanie 4 numerów kwartalnika kulturalnego „Kronos. Metafizyka-Kultura-Religia” i prowadzenie elektronicznej wersji pisma w Internecie, 110.000 zł; nr 05996/13 Dom Wydawniczy „Kruszona” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Wydanie miesięcznika „Arteon”, 115.000 zł; nr 04906/13 Instytut im. Jerzego Grotowskiego, Wydanie w roku 2013 pięciu numerów czasopisma teatralnego „Didaskalia”, 110.000 zł; nr 03022/13 Fundacja KINO, Wydawanie czasopisma „KINO” w roku 2013, 110.000 zł; nr 01022/13 Fronda PL Sp. z o.o., Wydanie w roku 2013, 4 numerów kwart. „FRONDA” w formie papierowej i elektronicznej, 140.000 zł.

³⁰ Wnioski: nr 9501/14 Stowarzyszenie Czasu Kultury, Wydawanie i promocja „Czasu Kultury” i wersji online e.CzasKultury.pl, 106.400 zł; nr 00910/14 Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego, Wydanie 4 numerów kwartalnika kulturalnego „Kronos. Metafizyka Kultura Religia” i prowadzenie elektronicznej wersji pisma, 140.000 zł; nr 07114/14 Instytut im. Jerzego Grotowskiego, Wydanie w roku 2014 pięciu numerów czasopisma teatralnego „Didaskalia”, 120.000 zł; nr 05748/14 Konrad Kęder Wydawnictwo FA-art., Wydawanie kwartalnika „FA-art” w latach 2014-2016, 2014: 50.000 zł, 2015: 50.000 zł, 2016: 50.000 zł, łącznie: 150.000 zł; nr 00774/14 Fronda PL Sp. z o.o., Wyd. w roku 2014-2016, 12 n-rów kwart. FRONDA w formie papierowej i elektronicznej, 2014 r.: 100.000 zł, 2015 r.: 100.000 zł, 2016 r.: 100.000 zł, łącznie: 300.000 zł; nr 00529/14 Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu, Wydawanie czasopisma „Nowa Europa Wschodnia” w wersji papierowej i elektronicznej, 150.000 zł; nr 03433/14 Fundacja KINO, Wydawanie czasopisma „KINO” w roku 2014, 120.000 zł; nr 00586/14 Fundacja Zeszytów Literackich, Wydanie i promocja 4 numerów „Zeszytów Literackich”, 140.000 zł.

³¹ 1) Umowa o dzieło nr 35/2014 z dnia 10 kwietnia 2014 r. na kwotę 1,6 tys. zł na opracowanie diagnozy stanu czytelnictwa i jego weryfikacji do Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa w oparciu o materiały i raporty przez IK, BN, NCK i inne podmioty, 2) Umowa o dzieło nr 54/2014 z dnia 19 maja 2014 r. na kwotę 1,6 tys. zł na opracowanie raportu nt. światowych i europejskich programów na rzecz upowszechniania czytelnictwa na świecie (na wybranych przykładach) oraz na opracowanie elektronicznych braków w tych materiałach, znajdujących się w posiadaniu DMP MKiDN, 3) Umowa o dzieło nr 72/2014 z dnia 18 lipca 2014 r. na kwotę 1,6 tys. zł na opracowanie raportu nt. polskich działań na rzecz upowszechniania czytelnictwa w kontekście działań MKiDN. Katalog dobrych praktyk, 4) Umowa o dzieło nr 11/2014 z dnia 3 marca 2014 r. na kwotę 1,5 tys. zł na wykonanie opracowania dotyczącego obszarów interwencji w zakresie rozwoju czytelnictwa w Polsce oraz wartościowych metod jego wspierania, 5) Umowa nr 40/2014 z dnia 18 marca 2014 r. na kwotę 1,5 tys. zł na przygotowanie ekspertyzy na temat obszarów interwencji w zakresie rozwoju czytelnictwa w Polsce oraz wartościowych metod jego wspierania.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Dyrektor DMP MKiDN nie sporządził kart oceny instytucji zarządzającej, zawierających ocenę strategiczną i organizacyjną wniosków o dofinansowanie, złożonych w ramach priorytetu *Czasopisma* w 2013, 2014 i 2015 r.

Karty oceny strategicznej i organizacyjnej nie zostały sporządzone, pomimo że w regulaminie priorytetu *Czasopisma*, w załączniku nr 5 – Wzór karty oceny instytucji zarządzającej, wymagano ich sporządzenia na odpowiednim formularzu oraz podpisania przez dyrektora instytucji zarządzającej priorytetem.

Dyrektor DMP MKiDN wyjaśniła, że karta oceny strategicznej i organizacyjnej nie została wygenerowana w ramach procedury oceny, gdyż regulamin programu w priorytecie *Czasopisma* tego nie wymaga. Karta pełni rolę informacyjną, zawierając syntetyczne zestawienie ocen sporządzanych dla celów dokumentacji procesu decyzyjnego, np. na potrzebę organów kontrolnych. Dla zapewnienia standardowej formy prezentacji takich danych w każdym regulaminie określony jest wzór takiej karty, dlatego możliwe było wygenerowanie kart na potrzeby niniejszej kontroli.

NIK stwierdza, że niesporządzenie kart oceny nie zapewniało rzetelnego dokumentowania oceny strategicznej i organizacyjnej wniosków o dofinansowanie zadań w ramach priorytetu *Czasopisma*.

(dowód: akta kontroli str. 1124, 1271-1294, 1298)

Ocena cząstkowa

W Ministerstwie, poza stwierdzoną nieprawidłowością, prawidłowo dokonywano oceny wniosków o dofinansowanie, wyboru beneficjentów oraz rozliczenia dofinansowania udzielonego beneficjentom w latach 2012-2015 w ramach priorytetu *Czasopisma*.

Nieprawidłowość polegała na zaniechaniu sporządzania przez Dyrektora DMP MKiDN kart oceny instytucji zarządzającej, zawierających ocenę strategiczną i organizacyjną wniosków o dofinansowanie w 2013, 2014 i 2015 r.

4. Efekty realizacji programów Ministra i NPRCz dotyczących czytelnictwa

4.1. Efekty realizacji programów Ministra, programów własnych instytucji zarządzających, innych działań oraz wykorzystania dotacji celowych w latach 2012-2013

Opis stanu
faktycznego

W latach 2012-2013 osiągnięto cele, które zostały określone w regulaminach priorytetów: *Literatura*, *Czasopisma*, *Promocja czytelnictwa* programu Ministra *Promocja literatury i czytelnictwa*. Strategicznym celem priorytetu *Literatura* było podnoszenie poziomu rynku wydawniczego poprzez dofinansowywanie wartościowych, niekomercyjnych publikacji literatury polskiej i światowej. Strategicznym celem priorytetu *Czasopisma* było wspieranie najbardziej znaczących ogólnopolskich czasopism kulturalnych. Strategicznym celem priorytetu *Promocja czytelnictwa* było wspieranie wartościowych form promowania czytelnictwa, zarówno poprzez dofinansowywanie innowacyjnych szeroko zakrojonych programów promujących powszechne praktyki czytelnicze, jak i poprzez wsparcie dla przedsięwzięć promujących najbardziej znaczące zjawiska literatury współczesnej. W regulaminach priorytetów *Literatura*, *Czasopisma*, *Promocja czytelnictwa* nie przyjęto planowanych wskaźników (mierników) realizacji tych priorytetów. Beneficjenci poszczególnych priorytetów wskazywali we wnioskach o dofinansowanie wartość przewidywanych rezultatów realizacji zadania objętego dofinansowaniem. W priorytecie *Czasopisma* przyjęto wskaźniki: liczba numerów czasopisma wydanych w ramach zadania, nakład każdego numeru, liczba unikalnych użytkowników w wypadku posiadania strony internetowej pisma, w priorytecie *Literatura*: nakład publikacji, objętość jednego egzemplarza publikacji, a w priorytecie *Promocja czytelnictwa*: liczba wydarzeń, liczba uczestników (odbiorców) wydarzeń.

(dowód: akta kontroli str. 1166-1219)

Badaniem objęto 16 wniosków w prioryecie *Czasopisma* (po osiem w 2012 i 2013 r. o najwyższych kwotach dofinansowania). Badanie wykazało, że w 2012 r. pięciu spośród ośmiu beneficjentów osiągnęło przewidywane wskaźniki efektywności. Natomiast trzech beneficjentów wykonało je częściowo (dwóch nie osiągnęło wskaźnika nakładu każdego numeru, jeden – liczby numerów czasopisma). W 2013 r. wskaźniki osiągnęło siedmiu beneficjentów, a jeden – częściowo (nie osiągnęło wskaźnika nakładu każdego numeru). W rozliczeniu raportu końcowego z wykorzystania dofinansowania Dyrektor DMP MKiDN uznała, że cel i zakres merytoryczny zadań zostały wykonane.

Cele poszczególnych działań związanych z upowszechnianiem, promocją i rozwojem czytelnictwa były określone w umowach dotacji celowych, udzielanych w latach 2012-2013 przez Ministra instytucjom zarządzającym (BN, NCK, IK) na realizację programów własnych oraz działań dotyczących czytelnictwa. W umowach dotacji celowych określano mierniki mierzące efekty dotowanego zadania. Skontrolowano 10 wybranych losowo umów dotacji celowych na wydatki bieżące, zawartych z IK (6), NCK (2) i BN (2) w latach 2012-2013. Badanie wykazało, że w przypadku dziewięciu umów osiągnięto planowane mierniki (efekty rzeczowe) zadania, a w przypadku jednej umowy (nr 143/DF-I/2013 z dnia 31 maja 2013 r. z IK na realizację szkoleń dla bibliotekarzy pn. *Projekt kulturalny. Jak go realizować?*) nie zrealizowano dwóch z czterech mierników, tj. liczby godzin zrealizowanych szkoleń oraz liczby uczestników szkoleń. Planowano 76 godzin szkoleń, a zrealizowano – 64; planowano udział w szkoleniach 61 uczestników, a zrealizowano – 39. Cele poszczególnych działań związanych z upowszechnianiem, promocją i rozwojem czytelnictwa w ww. umowach dotacji celowych zostały osiągnięte.

(dowód: akta kontroli str. 1569-1575, 1644-1736, 2201-2215)

4.2. Efekty realizacji programów Ministra, programów własnych instytucji zarządzających, innych działań oraz wykorzystania dotacji celowych w ramach NPRCz w latach 2014-2015

Za cel NPRCz na lata 2014-2020 przyjęto stwarzanie warunków do wzrostu czytelnictwa w Polsce. Realizacja NPRCz miała wzmocnić znaczenie czytelnictwa dla rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków. NPRCz miał również rozwijać zaangażowanie w rozwój czytelnictwa instytucji państwowych, których zakres działania jest związany z czytelnictwem (BN, IK, NCK) i ich współodpowiedzialność za to zadanie. Zatwierdzonym przez Ministra w dniu 23 grudnia 2014 r. celem strategicznym NPRCz w 2015 r. jest stały wzrost czytelnictwa w Polsce.

Efekty realizacji NPRCz w 2014 r. były następujące:

- 1) program *Zakup nowości wydawniczych* do bibliotek, realizowany przez BN, uwzględniał zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych oraz dodatkowo zakup nowości dla dzieci i młodzieży do lat 13 (szkoły podstawowe i gimnazja), uzgodnionych z biblioteką szkolną, w trybie konkursowym dla bibliotek publicznych, które nawiązałyby współpracę z bibliotekami szkolnymi. W 2014 r. realizowano dwa priorytety: Priorytet 1. *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek* i Priorytet 2. *Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych zgodnie z potrzebami partnerskich bibliotek szkolnych*. Efektami Priorytetu 1 były: zakup 3.133.288 jednostek inwentarzowych, z czego w ramach środków z dotacji – 1.150.610 jednostek (dofinansowanie otrzymało 2.487 bibliotek, o 17 więcej niż w 2013 r.), a efektami Priorytetu 2 było zawarcie 2.416 umów oraz 1.175 partnerstw bibliotek publicznych z bibliotekami szkolnymi;
- 2) w wyniku działania *Korpus Publikacji Polskich*³², realizowanego przez BN, wprowadzono do bazy 98.873 opisów katalogowych, tj. o 23,6% więcej niż rekordów bibliograficznych zaplanowanych w całej BN (planowanym efektem rzeczowym w 2014 r. była liczba 80.000 opisów katalogowych);

³² Celem programu jest kontynuacja tworzenia *Korpusu Publikacji Polskich* (opisów katalogowych wszystkich publikacji wydanych w Polsce, m. in. książek, czasopism, map oraz płyt CD i DVD z muzyką i filmami, a także audiobooków), co pozwoli na ujednolicenie opisów wszystkich typów publikacji w bibliotekach krajowych i na szybkie wprowadzenie katalogów internetowych do wszystkich bibliotek w Polsce.

- 3) w wyniku zadania *Badania czytelnictwa i ewaluacja programu NPRCz na lata 2014-2020*³³, realizowanego przez BN, przeprowadzono ilościowe badanie czytelnictwa metodą CAPI na losowej, ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie minimum 3.000 obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej oraz sporządzono raport *Stan czytelnictwa w Polsce w 2014 roku*. W 2014 r. BN opracowała *Plan badań i ewaluacji w zakresie rozwoju czytelnictwa na lata 2014-2020*, a w 2015 r. roczny raport z badań czytelnictwa i ewaluacji NPRCz za 2014 rok;
- 4) w wyniku Priorytetu *Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek*, realizowanego w ramach Programu *Kultura+*³⁴ przez IK, do 2013 r. zbudowano lub zmodernizowano 225 obiektów bibliotek gminnych. W 2014 r. powierzchnia użytkowa budowanych obiektów wynosiła 46.349,66 m²; a liczba oddanych do użytku obiektów bibliotecznych po budowie lub remoncie – 94;
- 5) w wyniku priorytetu *Literatura*³⁵, realizowanego przez IK, przekazano 151 dofinansowań na wydanie wartościowych, niekomercyjnych publikacji literatury polskiej i światowej;
- 6) w wyniku priorytetu *Promocja czytelnictwa*³⁶, realizowanego przez IK, przekazano 76 dofinansowań na wspieranie wartościowych form promowania czytelnictwa poprzez dofinansowywanie programów promujących powszechne praktyki czytelnicze oraz wsparcie dla przedsięwzięć promujących najbardziej znaczące zjawiska literatury współczesnej;
- 7) w wyniku priorytetu *Czasopisma*³⁷, realizowanego przez DMP MKiDN, przekazano 74 dofinansowań na wspieranie wydawania i popularyzację wartościowych czasopism kulturalnych;
- 8) w wyniku priorytetu *Partnerstwo publiczno-społeczne*³⁸, realizowanego przez IK, przekazano 26 dofinansowań na organizację partnerstw bibliotek publicznych z organizacjami pozarządowymi³⁹. Osiągnięto wskaźniki mierzące efekty: liczba wydarzeń – 301, liczba uczestników (odbiorców) wydarzeń – 23.013, liczba partnerstw publiczno-społecznych – 27;
- 9) efektami programu własnego *Program szkoleń dla bibliotekarzy*⁴⁰, realizowanego przez IK, były: liczba uczestników szkoleń – 1.294, liczba przeprowadzonych szkoleń – 71; liczba godzin szkoleniowych – 748;
- 10) efektami programu własnego *Zakup praw do utworów literackich pn. Udostępnianie piśmiennictwa 2014*⁴¹, realizowanego przez IK, było 320 zgłoszeń publicznych

³³ Celem prowadzenia badań i analiz dotyczących stanu czytelnictwa oraz ewaluacji programu jest pomiar skuteczności realizowanych zadań w ramach NPRCz, a także dostarczenie danych i informacji niezbędnych dla właściwego zarządzania NPRCz.

³⁴ Celem priorytetu jest kontynuacja celów realizowanych w ramach Wieloletniego Programu Rządowego *Kultura+* Priorytet *Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek*.

³⁵ Celem priorytetu jest podnoszenie poziomu świadomości literackiej i wspieranie rynku wydawniczego poprzez dofinansowywanie wartościowych, niekomercyjnych publikacji literatury polskiej i światowej.

³⁶ Celem priorytetu jest wspieranie wartościowych form promowania czytelnictwa poprzez dofinansowywanie programów promujących powszechne praktyki czytelnicze oraz wsparcie dla przedsięwzięć promujących najbardziej znaczące zjawiska literatury współczesnej.

³⁷ Celem priorytetu jest wspieranie wydawania i popularyzacji wartościowych czasopism kulturalnych.

³⁸ Celem priorytetu jest wzmocnienie społecznej funkcji biblioteki i integracja środowisk lokalnych wokół bibliotek.

³⁹ Organizacje pozarządowe, działające w partnerstwie z bibliotekami publicznymi z gmin do 20 tys. mieszkańców, mogły składać wnioski na zadania integrujące biblioteki i społeczności lokalnie, przy czym każde zadanie musiało zawierać trzy elementy: zorganizowanie i prowadzenie wolontariatu na rzecz biblioteki; zorganizowanie i przeprowadzenie w ciągu roku co najmniej sześciu spójnych ze sobą działań aktywizujących lokalną społeczność wokół biblioteki; zorganizowanie i przeprowadzenie jednego, jednodniowego wydarzenia promującego bibliotekę wśród członków lokalnej społeczności („święto biblioteki”). Przykładowe dofinansowania: wniosek Grupy Inicjatyw Twórczych „GIT” na zadanie „Fantastyczni bibliotekarze - integracja społeczności lokalnej wokół promocji czytelnictwa i literatury fantastyki” – kwota dofinansowania 20,3 tys. zł; wniosek Stowarzyszenia INTERKULTURALNI PL na zadanie „Skalskie spotkania z wielokulturowością” – kwota dofinansowania 19,9 tys. zł.

⁴⁰ Celem programu jest uzyskanie przez bibliotekarzy nowych kompetencji osobistych i zawodowych służących aktywizacji społeczności lokalnej oraz rozwijaniu kompetencji kulturowych przez książkę, a także wzmocnienie kompetencji zawodowych w zakresie tożsamości cyfrowej oraz podniesienie prestiżu bibliotek publicznych i zmiana postrzegania ich funkcji przez społeczeństwo.

⁴¹ Celami programu były: promocja czytelnictwa, ożywienie i integracja środowisk skupionych wokół bibliotek publicznych, zachęcenie nowych użytkowników do korzystania z bibliotek publicznych, zachęcenie bibliotekarzy do kreowania mody na czytanie. Program działał w formie programu dotacyjnego dla bibliotek wojewódzkich. Rodzaje kwalifikujących się zadań:

i propozycji ekspertów (m. in. „Czarny potok” L. Buczkowskiego, „Na wysokiej połoninie” S. Vincenza; tłumaczenie W. Dąbrowskiego i I. Lewandowskiej „Mistrza i Małgorzaty” M. Bułhakowa). Minister zatwierdziła listę 131 dzieł do wykupu, przygotowaną przez Zespół Sterujący. IK zakupił trzy prawa z planowanych sześciu⁴²;

- 11) efektami programu własnego *Dyskusyjne Kluby Książki*⁴³, realizowanego przez IK, był wzrost liczby klubów do 1.295 (o 108 w stosunku do 2013 r.), liczba odbiorców wydarzeń wynosiła – 118.793, liczba klubowiczów (stałych) – 13.153, liczba spotkań autorskich – 943, liczba zakupionych książek – 22.743;
- 12) efektami programu własnego MAK+⁴⁴, realizowanego przez IK, było 136 instalacji płatnych, 118 instalacji demonstracyjnych MAK+ oraz przeprowadzenie 34 warsztatów (dla 510 uczestników). Z systemu MAK+ do końca 2014 r. skorzystało ok. 20% bibliotek publicznych w Polsce (ponad 1,5 tys. placówek);
- 13) zadanie *Kampania promocyjna i informacyjna NPRCz*⁴⁵ było realizowane w 2014 r. przez NCK i IK. W ramach działań promocyjnych NCK zrealizowało szereg inicjatyw m.in. akcję „Tytus na Stadionie” w czasie Targów Książki w Warszawie, działania animacyjne poświęcone książkom podczas Big Book Festivalu, Imienin Jana Kochanowskiego – organizowanych przez Bibliotekę Narodową, a także Woodstock Festiwal. We wrześniu 2014 r. w Ogrodzie Saskim odbyło się Narodowe Czytanie Sienkiewicza, zorganizowane we współpracy z Kancelarią Prezydenta RP. W ramach kampanii promocyjnej NPRCz przygotowano projekt gadżetów promujących czytelnictwo, a także wyprodukowano 1500 toreb i 2000 zakładek. Instytut Książki przygotował: Miasto Poezji w Lublinie – „Blisko wiersza” – warsztaty studyjne z poetami i krytykami; Festiwal Literatury dla Dzieci – Warszawa – Projekt „Studio dzieci” (nagranie rozmów z dziećmi o ich lekturach w zaaranżowanym studio telewizyjnym); wystawę Roberto Innocentiego i spotkanie z autorem, akcje literackie; Festiwal Literatury dla Dzieci – Wrocław – kontynuacja projektu „Studio dzieci” i piknik z okazji dnia dziecka w Parku Staromiejskim we Wrocławiu; Open'er – Bibliotekę Festiwalową, zorganizowaną przez IK we współpracy z Programem Trzecim Polskiego Radia; T-Mobile Nowe Horyzonty – w kinie Nowe Horyzonty działała Biblioteka Festiwalowa; Festiwal Schulza i „Angelus” – gra miejska i wystawa Vincenzowska – realizacja wystawy biograficznej o Stanisławie Vincenzie „Dialog o losie i duszy”, prezentowanej w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich, która towarzyszyła festiwalowi i Kolokwium Vincenzowskiemu; grę literacką „Kot Nadodrza”; Festiwal Conrada w Krakowie – grę miejską „Tajny agent” na podstawie twórczości Josepha Conrada oraz realizację pracy konkursowej na instalację literacką na Rynku Głównym w Krakowie; Międzynarodowy Festiwal Opowiadania – premierowe pokazy dwóch filmów reżyserowanych przez Sławomira Mrożka, niewyświetlanych dotąd w Polsce (prezentacjom filmowym towarzyszył panel o twórczości filmowej Mrożka); Festiwal ARSCAMERALIS – realizację programu literackiego w ramach programu ARSCAMERALIS; Puls Literatury

---

zakup autorskich praw majątkowych do wykorzystania dzieła na podstawie otwartej licencji Creative Commons 3.0 z uznaniem autorstwa, zakup licencji do wykorzystania dzieła na podstawie Otwartej Licencji Edukacyjnej, zakup praw do wykorzystania dzieła w zakresie indywidualnie wynegocjowanym z posiadaczem praw autorskich.

⁴² Podpisano umowy: Andrzej Tadeusz Kijowski – przeniesienie praw autorskich do dzieła pt. „Dziecko przez płaka przyniesione” autorstwa Andrzeja Kijowskiego – 44 tys. zł, Marta Wyka – przeniesienie praw autorskich do dzieła pt. „Życie na niby. Szkice z lat 1939-1945” autorstwa Kazimierza Wyki – 27,5 tys. zł, Marta Wyka – przeniesienie praw autorskich do dzieła pt. „Rzecz wyobraźni” (wyd. uzupełnione 1977) autorstwa Kazimierza Wyki – 60,5 tys. zł.

⁴³ Program *Dyskusyjne Kluby Książki* (DKK) uruchomiony w 2007 r. to projekt IK promujący czytelnictwo w Polsce. Jest to także największy tego typu projekt w kraju zarówno pod względem liczby uczestników, jak i zasięgu. Program adresowany jest przede wszystkim do czytelników korzystających z bibliotek publicznych. Jest on oparty na założeniu, że potrzebne są miejsca, w których można rozmawiać o wspólnie czytanych książkach oraz że nie trzeba być krytykiem, by czerpać przyjemność z dyskusowania o literaturze. Uczestnicy DKK należą do wszystkich grup wiekowych i społecznych. Dużą grupę stanowią osoby starsze – i to właśnie dzięki temu programowi liczba osób 50+ korzystających z bibliotek publicznych od kilku lat rośnie. Program aktywizuje środowiska lokalne, a także w znacznym stopniu przyczynił się do aktywizacji bibliotek publicznych w Polsce.

⁴⁴ Celem programu była budowa systemu informatycznego dla bibliotek publicznych oraz ułatwienie czytelnikowi dostępu do książki poprzez przedstawienia na jednej stronie www informacji o dostępności książek pochodzących z możliwie największej liczby źródeł: bibliotek, księgarni, hurtowni.

⁴⁵ Celem działania była promocja programów realizowanych przez MKiDN, IK, BN i NCK w ramach NPRCz, jako stymulatorów wzrostu czytelnictwa oraz ich komplementarności w stosunku do działań podejmowanych przez poszczególne biblioteki, księgarnie, wydawnictwa, NGOsy oraz inne instytucje, zwiększenie wiedzy opinii publicznej o rezultatach zaangażowania państwa w działania wspierające czytelnictwo, promocja czytelnictwa.

w Łodzi – happening „Puls literatury w pociągu” w pociągu relacji Łódź-Warszawa-Łódź; wystawę „Wyklejanki Szymborskiej” i spotkanie towarzyszące „Między poezją a kolażem”. Dodatkowo IK zorganizował: 6 spotkań autorskich (ponad 600 uczestników); 2 biblioteki festiwalowe (ok. 1200 odwiedzających); współpracował z TV: TVN 24/„Xiegarnia” – 10 odc.; Polsat/„Spis treści” – 5 odc.; TVP2/„Książki na święta i książki na zimę” – 15 odc.; Współpraca z Polskim Radiem: PR 1 – „Książka pod choinkę” – 46 odc.; „Książka na karnawał” – 66 odc.; „Książka dla dzieci” – 56 odc.; „Poezja” – 51 odc.; PR 3 – „Książka na święta” – 8 odc.; publikacje prasowe; 900 szt. koszulek (450 z B. Schulzem i 450 z Witkacym);

- 14) efektami programu własnego *Program szkoleń dla księgarzy*, realizowanego przez NCK, było pozyskanie czterech partnerów oraz analiza potrzeb szkoleniowych księgarzy;
- 15) efektami programu własnego *Ojczysty – dodaj do ulubionych*⁴⁶, realizowanego przez NCK, były: przyznanie 28 dotacji na działania wspierające promocję języka polskiego i popularyzujące kulturę języka polskiego, zorganizowanie przez beneficjentów 339 wydarzeń kulturalnych, liczba odbiorców działań – 735.995 osób.

Dyrektor Instytutu Książki – koordynator NPRCz, przekazał do MKiDN wraz ze sprawozdaniem z działalności IK za I półrocze 2015 r. informację o działaniach realizowanych w ramach NPRCz. Instytucje zarządzające (BN, IK, DMP MKiDN) częściowo wykorzystwały środki na działania oraz częściowo zrealizowały w I połowie 2015 r. mierniki działań zaplanowanych w NPRCz na 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 1355-1427)

Badanie ośmiu wniosków w priorytecie *Czasopisma* o najwyższych kwotach dofinansowania (o czym mowa w pkt 3 niniejszego wystąpienia) wykazało, że w 2014 r. zakładane wskaźniki efektywności osiągnęli wszyscy beneficjenci. W rozliczeniu raportu końcowego z wykorzystania dofinansowania uznano, że cel i zakres merytoryczny zadania wykonano.

Stwierdzono, że trzy z planowanych 13 wskaźników Priorytetu „Biblioteka+. Infrastruktura Bibliotek” nie zostały zrealizowane na koniec 2014 r. Dotyczyło to: liczby projektów objętych Programem Wieloletnim *Kultura+* (planowana – 309, wykonana – 228, tj. 73,8%); liczby beneficjentów – gmin, z wyłączeniem miast powyżej 50 tys. mieszkańców, objętych priorytetem *Biblioteka+. Infrastruktura Bibliotek* (planowana – 309, wykonana – 212, tj. 68,6%) oraz udziału podmiotów objętych programem w ogólnej liczbie podmiotów uprawnionych do udziału w programie (planowano – 12,91%, wykonano – 8,84%, tj. 68,5%). Dyrektor DMP MKiDN stwierdziła, że na dzień 30 września 2015 r. nie jest możliwe wskazanie, na jakim poziomie nie zostaną zrealizowane wskaźniki do końca 2015 r., natomiast główny wskaźnik maksymalny „liczba nowych, zmodernizowanych, wyremontowanych i wyposażonych obiektów”, planowany na 206 obiektów, został już przekroczony o 16% i wynosi 245 obiektów.

(dowód: akta kontroli str. 1143-1351, 1492-1493, 1574-1575)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. NIK zwraca uwagę, że w *Planie badań i ewaluacji rozwoju czytelnictwa na lata 2014-2020* przyjęto tylko działania dotyczące badania stanu czytelnictwa w Polsce. Nie przyjęto natomiast badania realizacji celów oraz wskaźników mierzących efekty NPRCz w poszczególnych priorytetach programu Ministra, programach własnych oraz działaniach realizowanych przez instytucje zarządzające.

W sporządzonym przez BN *Planie badań i ewaluacji rozwoju czytelnictwa na lata 2014-2020* wskazano jedynie działania dotyczące badania stanu czytelnictwa w Polsce na ogólnopolskiej losowej próbie reprezentatywnej respondentów w wieku 15 lat i więcej oraz liczbie wypożyczeń i udostępnień publikacji na 100 mieszkańców w bibliotekach

⁴⁶ Celem programu było kształtowanie twórczych, odpowiedzialnych i świadomych postaw wobec języka oraz budowanie kompetencji językowych poprzez popularyzację wiedzy o języku, doskonalenie sprawności w posługiwaniu się polszczyzną. Program realizowany jest w ramach kampanii społeczno-edukacyjnej „Ojczysty – dodaj do ulubionych”.

publicznych. Nie przyjęto natomiast badania realizacji celów oraz wskaźników mierzących efekty w NPRCz dla priorytetów programu Ministra, programów własnych instytucji zarządzających oraz działań, na które Minister przyznał dotacje celowe. Stwierdzono, że ww. plan przyjęto bez konsultacji i akceptacji jego założeń przez Zespół do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa oraz przez DMP MKiDN. W sporządzonym przez BN *Raporcie z badania czytelnictwa i ewaluacji NPRCz za 2014 rok* zaniechano ewaluacji NPRCz w zakresie realizowanych w 2014 r. priorytetów programu Ministra, programów własnych i działań. W *Ekspertyzie na temat obszarów interwencji w zakresie rozwoju czytelnictwa w Polsce oraz wartościowych metod jego wspierania, które mogłyby zostać włączone do Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa* sporządzonej w 2014 r. na zamówienie MKiDN wskazano, że kluczem do sukcesu NPRCz jest efektywna okresowa ewaluacja poszczególnych modułów NPRCz i korzystanie przez organizatorów z wiedzy eksperckiej po to, żeby program rzeczywiście efektywnie realizował cele i żeby w trakcie realizacji ewoluował zgodnie z potrzebami. Konieczne jest sformułowanie konkretnego harmonogramu działań monitorujących i ewaluacyjnych wobec wszystkich modułów NPRCz – wyłonienie najsukurszych działań, kampanii, etc. (szczegółowe sprawdzanie skuteczności projektów o zasięgu ogólnokrajowym – m.in. kampanii promocyjnych, wysokonakładowych publikacji) oraz trwale je wspieranie przy jednoczesnym eliminowaniu działań nieudanych i powierzchownych. Stwierdzono, że – jeśli zabraknie takiej ewaluacji NPRCz – program ten może stać się mozaiką kosztownych i niesukurszych działań. W ekspertyzie, jako przykłady koniecznych działań wskazano wprowadzenie dodatkowych narzędzi weryfikacji wartości merytorycznej, profesjonalizmu, jakości technicznej i rzeczywistego zasięgu realizowanych projektów oraz stosowanie mierników umożliwiających ocenę długofalowych efektów szkoleń dla księgarzy/bibliotekarzy.

Z-ca Dyrektora DMP MKiDN wyjaśniła, że ekspertyza jest wyłącznie dokumentem eksperckim. DMP MKiDN nie był zobowiązany do przekazania go do BN. Celem badań BN w 2014 r. była analiza stanu czytelnictwa w 2014 r. znacznie rozszerzona w porównaniu z badaniami z 2012 r., o elementy pozwalające na przygotowanie ewaluacji NPRCz i jego realnego wpływu na stan czytelnictwa w Polsce. Zespół do spraw promocji i upowszechniania czytelnictwa wskazał konieczność ewaluacji wszystkich programów po 2015 r. Przeprowadzenie osobnej procedury ewaluacyjnej wszystkich programów, priorytetów i działań w ramach NPRCz byłoby bardzo kosztowne i nieefektywne. Programy Ministra są co roku ewaluowane przez instytucje zarządzające. Dodatkowo bardzo obszerna ewaluacja dotychczasowych działań w ramach Programu Wieloletniego *Kultura+* i programu własnego BN *Zakupy nowości wydawniczych do bibliotek* znalazła się w Programie Wieloletnim NPRCz na lata 2016-2020.

NIK stwierdza, że zaniechanie wprowadzenia w *Planie badań i ewaluacji rozwoju czytelnictwa na lata 2014-2020* badania realizacji celów oraz wskaźników mierzących efekty poszczególnych programów, priorytetów i działań NPRCz wynikało z niezapewnienia przez Ministra właściwego nadzoru nad ewaluacją NPRCz.

(dowód: akta kontroli str. 138-149, 398, 407-410, 772-845)

2. Ministerstwo w niewystarczającym stopniu monitorowało w latach 2012-2014 osiąganie efektów priorytetu *Czasopisma*.

Monitorowanie efektów prowadzono tylko za pomocą wskaźników projektów, określonych przez beneficjentów w priorytecie *Czasopisma* (liczba numerów czasopisma wydanych w ramach zadania, nakład każdego numeru, liczba unikalnych użytkowników w wypadku posiadania strony internetowej pisma). Wynikało to z niezaplanowania rocznych wartości wskaźników dla całego priorytetu. Zdaniem NIK ocena realizacji celów poszczególnych projektów nie stanowiła oceny realizacji efektów rzeczowych całego priorytetu *Czasopisma*.

(dowód: akta kontroli str. 1145-1146, 1151-1153, 1297, 1353-1354)

Ocena cząstkowa

W latach 2012-2015 instytucje kultury (BN, IK, NCK) osiągnęły efekty rzeczowe (mierniki) zaplanowane w zawartych z Ministrem umowach o udzielenie dotacji celowych na realizowane zadania. Nieosiągnięcie wartości niektórych wskaźników (dwóch z czterech w programie szkoleń bibliotekarzy, tj. liczby godzin zrealizowanych szkoleń i liczby uczestników szkoleń) nie wpłynęło na realizację celów zadania i NPRCz w 2014 r.

Nieosiągnięcie przez niektórych beneficjentów wskaźników w priorytecie *Czasopisma* w 2012 i 2013 r. (np. nakładu każdego numeru, liczby numerów czasopisma) nie wpłynęło na realizację celu i zakresu merytorycznego priorytetu.

NIK pozytywnie ocenia działania Ministerstwa, BN, IK, NCK w zakresie promocji i upowszechniania czytelnictwa, które przyczyniły się do wzrostu poziomu czytelnictwa w 2014 r., tj. spadku o 3% liczby osób nieczytających (z 61% do 58%) oraz wzrostu o 3% liczby osób, które przeczytały co najmniej jedną książkę (z 39% do 42%).

W *Planie badań i ewaluacji rozwoju czytelnictwa na lata 2014-2020* nie przyjęto badania realizacji celów oraz wskaźników mierzących efekty w NPRCz w poszczególnych priorytetach programu Ministra, programach własnych oraz działaniach realizowanych przez instytucje zarządzające. W ocenie NIK wynikało to z niezapewnienia przez Ministra właściwego nadzoru nad ewaluacją NPRCz.

Ministerstwo w niewystarczającym stopniu monitorowało w latach 2012-2014 osiąganie efektów priorytetu *Czasopisma*. Efekty monitorowano za pomocą wskaźników projektów określonych przez beneficjentów, co wynikało z braku zaplanowania rocznych wartości wskaźników dla całego priorytetu. Zdaniem NIK ocena realizacji celów poszczególnych projektów nie stanowiła oceny efektów rzeczowych priorytetu *Czasopisma*, potrzebnej do prawidłowej ewaluacji priorytetu.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁷, wnosi o:

1. Określenie zadań i obowiązków koordynatora NPRCz, w szczególności w zakresie prawidłowego planowania działań, wskaźników mierzących efekty rzeczowe działań, obowiązków sprawozdawczych i ewaluacji działań NPRCz.
2. Sporządzanie kart oceny instytucji zarządzającej, zawierających ocenę strategiczną i organizacyjną wniosków o dofinansowanie złożonych w ramach priorytetu *Czasopisma*.
3. Sporządzanie kart oceny zadania bieżącego i inwestycyjnego rozliczających dotacje celowe, zawierających podpisy oraz daty dokonania oceny przez pracowników i dyrektora Departamentu Finansowego MKiDN.
4. Wprowadzenie do planu badań i ewaluacji rozwoju czytelnictwa obowiązkowego przeprowadzania rokrocznej ewaluacji wybranych działań NPRCz oraz uzupełnienie raportu z badania czytelnictwa i ewaluacji NPRCz za 2014 r. o ewaluację działań przeprowadzonych w 2014 r.
5. Określenie wartości wskaźników realizacji celów dla wszystkich programów, priorytetów i działań NPRCz na 2015 r. oraz monitorowanie ich wykonania.
6. Rozważenie wprowadzenia w NPRCz pilotażowych działań wsparcia wydawania e-booków i audiobooków skierowanych bezpośrednio do wydawców.
7. Rozważenie zwiększenia liczby kontroli dofinansowanych projektów w ramach priorytetu *Czasopisma*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 3 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

⁴⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

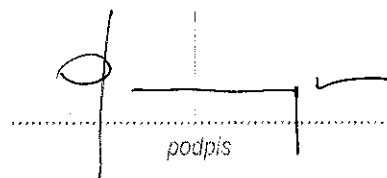
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 28 października 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Dyrektor
Piotr Prokopczyk

podpis

